

Udkast – Vejledning L5 – Redegørelse for samfundsansvar

(Vejledningen publiceres på www.samfundsansvar.dk)

Introduktion	1
Hvordan kan vejledningen bruges?	7
Del 1: Hvordan opfylder virksomheden lovkravet?	10
1.1 Hvem skal redegøre?	10
1.2 Hvad skal der redegøres om?	11
1.3 På hvilket sprog skal der redegøres?	12
1.4 Hvor skal redegørelsen placeres?	12
1.6 Hvilke krav er der til revision af virksomhedens redegørelse for samfundsansvar?	14
1.7 Eksempler på hvordan lovkravet kan opfyldes	15
Del 2: Gode råd til redegørelse for samfundsansvar	27
2.1 anbefalinger til redegørelsen – trin for trin	27
2.1.1 Trin 1: Før udarbejdelse af redegørelsen	27
2.1.2 Trin 2: Udarbejdelse af redegørelsen	31
2.1.3 Trin 3: Offentliggørelse af redegørelsen	35
2.2 Overblik over internationale standarder & principper for redegørelse om samfundsansvar	36
2.2.1 Global Compact fremskridtsrapport	37
2.2.2 Global Reporting Initiative (GRI)	39
2.2.3 AA1000	41
2.2.4 Kobling mellem Global Compact & GRI	42
2.2.5 Kobling mellem GRI & AA1000	43
Del 3: Hvordan kan vi arbejde med forretningsdrevet samfundsansvar?	44
3.1 Hvad er forretningsdrevet samfundsansvar?	44
3.2 Dilemmaer i arbejdet med forretningsdrevet samfundsansvar	46
3.3 Oversigt over mulige aktiviteter i arbejdet med forretningsdrevet samfundsansvar	47
3.4 Internationale principper for samfundsansvar	49
3.4.1 FN's Global Compact	49
3.4.2 FN's Principper for ansvarlige investeringer (UN PRI)	51
3.4.3 OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder	52
3.5 Internationale standarder for samfundsansvar	53
3.5.1 ISO 26000	53
3.5.2 ISO 14001	53
3.5.3 EMAS, ...	53
3.5.4 OHSAS 18001	54
3.5.5 SA 8000	54
3.6 Værktøjer til samfundsansvar	54
3.6.1 Overskud med Omtanke	54
3.6.2 CSR-kompasset	54
3.6.3 Klimakompasset	55
3.6.4 GHG-protokollen	55
3.6.5 Human Right Compliance Assessment – Quick Check	55
3.6.6 Det Sociale Indeks	56
3.6.7 Bæredygtige indkøb	56
3.6.8 EU-Blomsten og Svanen	56

3.6.9 FSC og PEFC – bæredygtigt træ	56
3.6.10 Center for aktiv beskæftigelsesindsats (CABI)	57
3.6.11 The Business Principles for Countering Bribery.....	57
Kilder	58

Introduktion

Formålet med denne vejledning er at støtte og vejlede danske virksomheder i arbejdet med at redegøre for samfundsansvar. Vejledningen skal sikre, at det bliver så overskueligt som muligt for virksomhederne at leve op til det nye lovkrav om redegørelse for samfundsansvar i virksomheders årsrapport.

Vejledningen er opdelt i tre dele:

Del 1 beskriver, hvordan man som virksomhed kan opfylde lovens krav om redegørelse for samfundsansvar.

Del 2 giver gode råd til hvordan man kan redegøre for sit samfundsansvar.

Del 3 introducerer hvordan man som virksomhed kan arbejde med forretningsdrevet samfundsansvar. Del 3 giver også et overblik over konkrete værktøjer man kan bruge til at komme i gang med arbejdet.

Del 1 er en vejledning, der skal lette fortolkningen til loven. Delene 2 og 3 er inspiration og gode råd til, hvordan virksomhederne i øvrigt kan redegøre for deres samfundsansvar og går ud over lovens krav.

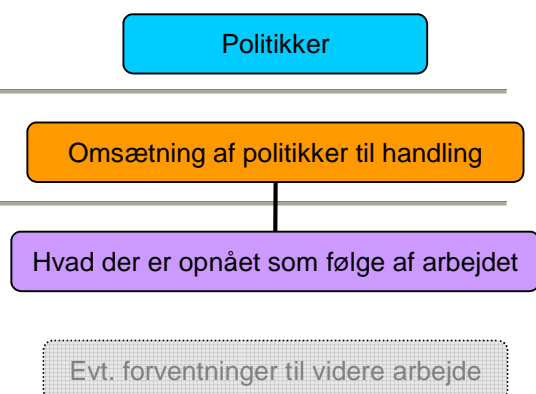
Lov om redegørelse for samfundsansvar

Som led i regeringens "Handlingsplan for virksomheders samfundsansvar" vedtog Folketinget den 16. december 2008 "Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven (Redegørelse for samfundsansvar i større virksomheder)". Hensigten med loven er at motivere danske virksomheder til at forholde sig aktivt til deres samfundsansvar.

Lovændringen betyder, at de ca. 1100 største danske virksomheder nu skal redegøre for deres arbejde med samfundsansvar i deres årsrapport.

Virksomhederne skal redegøre for følgende tre punkter:

- Hvilke politikker virksomheden har for samfundsansvar
- Hvordan virksomheden omsætter sine politikker til handling
- Virksomhedens vurdering af, hvad der er opnået som følge af arbejdet i regnskabsåret, samt eventuelle forventninger til arbejdet fremover

Virksomheder, der ikke har politikker for samfundsansvar, skal oplyse dette. Virksomhederne kan vælge at supplere med en forklaring på, hvorfor virksomheden ikke har politikker for samfundsansvar.

Samfundsansvar er fortsat frivilligt

Ved virksomheders samfundsansvar forstås, at virksomheder frivilligt integrerer hensyn til blandt andet menneskerettigheder, sociale forhold, miljø- og klimamæssige forhold samt bekæmpelse af korruption i deres forretningsstrategi og forretningsaktiviteter (Lov om redegørelse for samfundsansvar, 2008).¹

Virksomhedernes arbejde med samfundsansvar er frivilligt. Virksomhederne må i videst muligt omfang selv afgøre, hvordan det giver mening for dem at arbejde med samfundsansvar. Danske virksomheder driver forretning i forskellige brancher og lande, og derfor vil både virksomhederne og deres problemstillinger i forhold til samfundsansvar være forskellige.

Det er vigtigt at pointere, at loven ikke forpligter virksomheder til at arbejde med bestemte aktiviteter indenfor samfundsansvar, endsi­ge at arbejde med samfundsansvar i det hele taget. Loven skal sikre at danske virksomheder bliver mere åbne om deres arbejde med samfundsansvar og bedre til at kommunikere deres indsats, så de i størst muligt omfang drager fordel af deres arbejde på området. Derigennem kan danske virksomheder sikres international anerkendelse for deres arbejde på området.

Derudover skal loven stimulere virksomhederne i at forholde sig aktivt til deres samfundsansvar, så nye muligheder undersøges og udvikles til gavn for både virksomheder og samfund.

Baggrund for loven - nye muligheder for danske virksomheder

Virksomheders samfundsansvar har efterhånden været på dagsordenen i mange år. Globaliseringen har givet danske virksomheder bedre muligheder for at drive global forretning. Men globaliseringen rejser - og synliggør - også en række udfordringer. Det er en fælles udfordring at sikre, at de fattige lande får del i den globale udvikling, og at der opnås forbedrede sociale vilkår og arbejdsforhold i disse lande. Det er en fælles udfordring at løse de grænseoverskridende miljø- og klimaproblemer og at få bekæmpet den internationale kriminalitet og terrorisme. Og det er en fælles udfordring yderligere at fremme overholdelsen af menneskerettigheder overalt i verden.

Udfordringerne kan imidlertid ikke imødekommes af regeringer alene, men kræver et samarbejde mellem forskellige aktører i samfundet. Ikke mindst virksomhederne spiller en central rolle med hensyn til at bidrage til løsninger på samfundsmæssige udfordringer. Virksomhederne kan med deres markedskendskab, fleksibilitet og innovationskraft hurtigt og målrettet medvirke til at finde løsninger på globale udfordringer i en lokal kontekst.

Virksomhederne kan ofte være med til at udfylde det rum, hvor der (endnu) ikke findes regler, eller hvor disse ikke håndhæves effektivt i praksis. Det kan for

---

¹ Denne definition af virksomheder samfundsansvar lægger sig desuden tæt op ad EU's definition af samfundsansvar som "a concept whereby companies integrate social and environmental concerns in their business operations and in their interaction with their stakeholders on a voluntary basis" (EU-Kommissionens hjemmeside maj 2009).

eksempel ske i form af krav til en udenlandsk leverandør om overholdelse af grundlæggende miljøkrav eller arbejdstager- og menneskerettigheder.

I dag møder 6 ud af 10 danske virksomheder krav fra deres kunder om at udvise samfundsansvar. Erhvervskunder og investorer stiller krav til virksomheders håndtering af menneskerettigheder, miljøbeskyttelse, klimaansvar og korrupsion. Medarbejdere forventer, at deres arbejdsplads udviser samfundsansvar, og forbrugere fokuserer mere og mere på bæredygtighed, når de køber ind. En lang række af virksomheders interessenter stiller altså krav til virksomhederne, og gennem markedskræfterne bliver virksomhederne tvunget til at tage aktiv stilling til samfundsansvar (Dansk Erhverv 2007²).

Mange danske virksomheder er langt fremme, når det handler om at arbejde med samfundsansvar. 7 ud af 10 danske virksomheder arbejder med samfundsansvar, og ser samfundsansvar som en stadig vigtigere del af deres forretning (Erhvervs- og selskabsstyrelsen 2007).

Forretningsdrevet samfundsansvar

Samfundsmæssige udfordringer er ikke blot forhold, der påvirker virksomhedernes forretningsdrift. Virksomheden kan selv aktivt påvirke og udnytte disse udfordringer. Både virksomheden og samfundet får imidlertid størst udbytte af arbejdet med samfundsansvar, hvis det hænger naturligt sammen med virksomhedens forretningsstrategi og kernekompetencer. Det er det, der betegnes forretningsdrevet samfundsansvar.

Ideen om "forretningsdrevet samfundsansvar" bliver også mere og mere udbredt. Heri ligger, at virksomheden skal søge at kombinere ansvarlighed med dens kerneforretning. For en producent af brændeovne vil det for eksempel være særligt hensigtsmæssigt at fokusere på udvikling af miljøvenlige og energieffektive brændeovne, fordi det både kan være til gavn for virksomhedens konkurrenceevne og for samfundet i øvrigt. Men jernmalmen til ovnene skal selvfølgelig ikke være hentet op af jorden af tvangsarbejdere eller børn.

En virksomheds fokus på samfundsansvar kan synliggøre nye markedsmuligheder, og ved at udvise ansvarlighed kan virksomheden samtidig styrke sin konkurrencedygtighed og grundlaget for øget indtjening.

Virksomheders kommunikation om samfundsansvar

Når danske virksomheder generelt er langt fremme, med hensyn til at integrere samfundsansvar i deres aktiviteter, er det bemærkelsesværdigt, at det blot er 26 pct. af danske virksomheder, som kommunikerer om deres arbejde med samfundsansvar (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen 2008). Der er derfor en risiko for, at virksomhedernes interessenter ikke kender til virksomhedernes indsats, og at virksomhederne dermed ikke drager maksimal fordel af deres indsats.

For at få det maksimale udbytte af deres samfundsansvar bør virksomhederne kommunikere og redegøre for deres arbejde med samfundsansvar og hvad de har opnået. Man kan sige at virksomheder, som arbejder med samfundsansvar

---

² Undersøgelsen er foretaget blandt Dansk Erhvervs medlemmer

uden at redegøre for det til sine interessenter, har en skjult værdi i virksomheden. Ved at redegøre, kan denne værdi bringes frem i lyset og blive et aktiv for virksomheden. Lovkravet om redegørelse for samfundsansvar er tilknyttet årsrapporten, fordi det kan støtte regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger.

Mange virksomheder afholder sig muligvis fra at fortælle om deres samfundsansvar, fordi de er bange for at gøre sig selv til genstand for opmærksomhed fra pressen og NGO'ers side. Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at virksomhederne kan stå inde for de oplysninger, de giver i redegørelsen. Arbejdet med samfundsansvar er ofte forbundet med dilemmaer, der er komplekse og indeholder mange facetter. Hvordan skal en virksomhed for eksempel forholde sig til børnearbejde hos underleverandører i 3. verdenslande?

Så længe virksomhederne derfor forholder sig til de problemstillinger de møder, og fortæller åbent om overvejelserne bag en given handling, vil der ofte være en anerkendelse af at ikke alt er perfekt fra dag ét. Det væsentlige er at virksomheden er indstillet på at arbejde for en forbedring af problematiske forhold, og at virksomhedens arbejde med samfundsansvar er en løbende, fremadskridende proces, hvor virksomheden gradvist udbygger sin indsats.

Blandt de mulige fordele ved at redegøre er:

- Det kan forbedre virksomhedens generelle omdømme og gøre den mere kendt. Det kan gøre det nemmere at skaffe den velkvalificerede arbejdskraft og profilere sig over for kunder, samarbejdspartnere, investorer og andre interessenter.

Virksomhedscitat:

Vi bruger det [redegørelse om samfundsansvar], som en mulighed for at kommunikere NORDENs holdning til vigtige emner som klima og menneskerettigheder til vores eksterne interessenter(...) Vores kunder har også vist interesse, særligt i klimaudfordringen, men indtil videre retter vi primært vores klimakommunikation mod investorerne," Peter Sand, senior analyst i D/S NORDEN Sustainability Quarterly aug.2008).

- Det er en mulighed for at tillægge sine produkter nogle særlige værdier. Det kan skabe merværdi for kunderne og være med til at differentiere produkterne fra konkurrenternes.
- Det kan imødekomme konkrete krav fra kunderne. Mange store virksomheder har selv en samfundsenegeret profil og stiller derfor krav til deres underleverandører. Mange private forbrugere lægger også vægt på, at produkter er produceret under ansvarlige forhold.
- Det kan medvirke til en langsigtet opbygning af legitimitet for virksomheden. Hvis virksomheden er i en branche, der er særligt udsat for kritik af miljø- og arbejdsforhold eller lignende, kan der være en god idé i løbende at "sætte noget goodwill i banken".

- Det kan give en stolthed hos medarbejderne over at arbejde i virksomheden, hvis de oplever, at den bliver omtalt positivt i medier, i branchen og måske blandt deres egen familie, venner og bekendte.

Virksomhedscitat:

"Vi arbejder med CSR, fordi vi mener, at det giver god forretningsmæssig mening. Det hjælper os med at tiltrække og fastholde investorer, kunder og medarbejdere. CSR-rapporten er en af de kommunikationskanaler, vi anvender for at fortælle om vores indsats," Anne Søgaard Melchiorsen, CSR Manager, Danske Bank. (Sustainability Quarterly aug.2008)

- Processen med at udarbejde en redegørelse kan være lige så vigtig for en virksomhed som selve redegørelsen. Ledelse og medarbejdere får typisk større fokus på eksempelvis energiforbrug, udledning af drivhusgasser, affald, fravær osv., når problemstillinger, handling og hvad der er opnået gøres overskueligt for omverdenen gennem en redegørelse.

Virksomhedscitat:

I begyndelsen synes jeg ærligt talt, at det var noget besværligt og unødvendigt. Men da vi var færdige med arbejdet med CSR-rapporten, havde det bidraget til, at vi havde meget mere systematik i tingene og fokus på det vigtigste". Bjørn Albius, adm. direktør, Cheminova. (Sustainability Quarterly aug. 2008)

- Redegørelsen kan bruges som et ledelsesværktøj, som virksomheden internt kan styre efter.

Seks gode råd

Til slut kan seks gode råd fremhæves for virksomheder der skal i gang med at arbejde med samfundsansvar:

1. Basér så vidt muligt arbejdet med samfundsansvar og redegørelsen for samfundsansvar på internationalt anerkendte standarder og retningslinier, eksempelvis FN's Global Compact og FN's Principles for Responsible Investment.
2. Definér hvad din virksomhed mener med virksomhedens samfundsansvar, og vælg hvad der er væsentligt for netop din virksomhed at arbejde med. Samfundsansvar bør tage udgangspunkt i virksomhedens kerneforretning og strategiske udfordringer. Brug eksisterende kompetencer i virksomheden til at løfte et samfundsmæssigt ansvar. Det giver mest værdi for samfundet og for virksomheden.
3. Tag et skridt ad gangen, sørg for at hele virksomheden følger med i processen.
4. Det tager tid at få arbejdet med samfundsansvar integreret i virksomheden. Fælles for de virksomheder, der i dag er blandt de mest anerkendte virksomheder på området, er, at deres arbejde med samfundsansvar er

blevet opbygget og udviklet over en årrække, samt at det er forankret i den øverste ledelse.

5. Lad være med at redegøre for mere end virksomheden kan stå inde for. Vær åben og ærlig i redegørelsen. Et forskønnet billede af det reelle arbejde vil blot resultere i kritik fra offentligheden, fx fra medier og NGO'er.
6. Kom i gang – de forretningsmæssige fordele ved at redegøre om samfundsansvar kan mere end opveje omkostningerne, hvis arbejdet gribes velovervejeth an.

Hvordan kan vejledningen bruges?

Vejledningen er struktureret i tre dele:

Del 1: Hvordan opfylder virksomheden lovkravet?

Denne del beskriver hvilke virksomheder, der er omfattet af lovkravet, samt hvordan man som virksomhed kan opfylde lovens krav om redegørelse for samfundsansvar. Denne del er relevant og nødvendig at forholde sig til for alle virksomheder, som er omfattet af lovkravet – uanset om og hvordan man eventuelt arbejder med samfundsansvar.

Del 2: Gode råd til redegørelse om samfundsansvar

Her præsenteres konkrete anbefalinger til 'god redegørelse' for samfundsansvar. Der gives anbefalinger til tre faser i redegørelsesforløbet; før udarbejdelse af redegørelsen, selve udarbejdelsen og offentliggørelsen.

Derudover giver denne del også en introduktion til redegørelse ved hjælp af tre forskellige internationale retningslinier og værktøjer; FN's Global Compact, Global Reporting Initiative (GRI) og AA1000.

Del 3: Hvordan kan vi arbejde med forretningsdrevet samfundsansvar?

For at få det maksimale udbytte af redegørelsen for samfundsansvar bør redegørelsen være en del af en overordnet strategi på området og ikke et mål i sig selv. I denne del introduceres virksomheder til, hvordan man kan arbejde strategisk med samfundsansvar.

Det er tanken, at enhver virksomhed skal kunne finde brugbar og relevant information i vejledningen. Derfor indeholder vejledningen både information til virksomheder, der ikke tidligere har arbejdet målrettet med samfundsansvar, men også til virksomheder der måske allerede har arbejdet med og redegjort for samfundsansvar, men som ønsker at udvikle sig.

Virksomhederne kan inddeles i følgende tre grupper alt efter hvor langt de er nået i arbejdet med samfundsansvar:

1. Virksomheder som ikke arbejder med samfundsansvar, og som derfor ikke har noget at redegøre for.
2. Virksomheder som arbejder med samfundsansvar, men som ikke redegør for deres arbejde.
3. Virksomheder som arbejder med samfundsansvar, og som desuden redegør for dette arbejde.

Nedenstående skemaer giver et overblik over, hvordan virksomheder med forskellige udgangspunkter kan bruge vejledningen. Når man som virksomhed har identificeret sin situation og behov, kan skemaerne give indsigt i, hvordan man kan komme videre i sit arbejde og hvor i vejledningen, man kan finde hjælp.

Oversigt over brug af vejledningen

Virksomhedens situation	Virksomhedens behov	Hvordan kan man komme videre?	
Har ingen politikker for samfundsansvar og ingen aktiviteter på området	Ønsker ikke at redegøre	Skriv i ledelsesberetningen, at virksomheden ikke har politikker for samfundsansvar	
Har ingen politikker for samfundsansvar, men har isolerede aktiviteter på området	Ønsker først at redegøre, når virksomheden har udarbejdet politikker	Skriv i ledelsesberetningen, at virksomheden pt. ingen politikker har, men har intentioner om at udarbejde en	
	Ønsker at udarbejde politikker og redegørelse med det samme	Hent inspiration til udarbejdelse af politikker for samfundsansvar (se del 3)	
		Få gode råd til, hvordan man kan gribe redegørelsesprocessen an – fra opstartsfasen til offentliggørelsen (se del 2)	
Har politikker for samfundsansvar og isolerede aktiviteter på området		Se konkrete eksempler på, hvordan man kan redegøre for de tre elementer i lovkravet (afsnit 1.7)	
		Få gode råd til, hvordan man kan gribe redegørelsesprocessen an – fra opstartsfasen til offentliggørelsen (se del 2)	
Virksomheden redegør allerede for samfundsansvar ud fra virksomhedens politikker for samfundsansvar	Bedre prioritering af temaer/indikatorer	Se konkrete eksempler på, hvordan man kan redegøre for de tre elementer i lovkravet (afsnit 1.7)	
		Få gode råd til, hvordan man kan gribe redegørelsesprocessen an – fra opstartsfasen til offentliggørelsen (se del 2)	
	Bedre formidling af temaer/indikatorer	Få gode råd til, hvordan man vælger indikatorer (afsnit 2.1.2)	
		Læs om værktøjet AA1000, som kan anvendes til at inddrage interessenter i redegørelsesprocessen (afsnit 2.2.1)	
	Øget anvendelighed af redegørelsen blandt virksomhedens interessenter		Få gode råd til formidling (afsnit 2.1.2)
			Få gode råd til, hvad forskellige interessentgrupper typisk efterspørger (afsnit 2.1.1)
			Få gode råd til, hvilke interne og eksterne kanaler man kan anvende for at udbrede sin redegørelse (afsnit 2.1.3)
	Øget kvantificering af temaer/indikatorer		Læs om værktøjet AA1000, som kan anvendes til at inddrage interessenter i processen med arbejdet og redegørelsen (afsnit 2.2.1)
			Læs om Klimakompasset, som kan anvendes til at beregne virksomhedens CO ₂ -udledning (afsnit 3.6.3)
			Læs om, hvordan man udarbejder redegørelsen i henhold til Global Reporting Initiative's indikatorer for økonomi, miljø og sociale forhold (afsnit 2.2.3)
Bedre intern proces		Få gode råd til, hvordan man organisatorisk	

	omkring redegørelsen	forankrer redegørelsesarbejdet (afsnit 2.1.1)
		Få gode råd til, hvordan man involverer de forskellige dele af organisationen i redegørelsesarbejdet (afsnit 2.1.2)
	Øget international anerkendelse/anvendelse af redegørelsen	Læs om FN's Global Compact fremskridtsredegørelse (afsnit 2.2.2)
		Læs om, hvordan man udarbejder en redegørelse i henhold til Global Reporting Initiative's indikatorer for økonomi, miljø og sociale forhold (afsnit 2.2.3)
		Se eksempler på, hvordan man kan udarbejde en redegørelse, der kobler Global Compact og GRI (link til rapport)
	Kvalitetssikring af redegørelsen	Læs om hvilke muligheder der er for at få verificering på redegørelsen (afsnit 2.1.2)

God fornøjelse med arbejdet & god læsning!

Del 1: Hvordan opfylder virksomheden lovkravet?

1.1 Hvem skal redegøre?

Kravet om redegørelse for virksomhedens politikker for samfundsansvar fremgår af årsregnskabslovens § 99 a. Oplysningskravet omfatter store virksomheder i regnskabsklasse C og virksomheder i regnskabsklasse D. Pligten til at redegøre for dette gælder fra og med regnskabsår, der starter den 1. januar 2009.

Store virksomheder i regnskabsklasse C er virksomheder, som overskrider mindst to af nedenstående tre størrelsesgrænser:

- En balancesum på 143 mio. kr.
- En nettoomsætning på 286 mio. kr.
- Et gennemsnit antal heltidsbeskæftigede på 250.

Disse tre størrelsesgrænser gælder for den enkelte virksomhed, ikke for hele koncernen. De oplyste størrelsesgrænser følger af Årsregnskabslovens § 7.

Regnskabsklasse D omfatter virksomheder, der har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU/EØS land, og statslige aktieselskaber.

Det er virksomhedernes egen opgave at gøre sig klart, hvilken regnskabsklasse de tilhører. Hvilken regnskabsklasse man som virksomhed tilhører, har flere steder i Årsregnskabsloven betydning for, hvorvidt man er omfattet af et oplysningskrav.

Loven indeholder imidlertid visse undtagelser for virksomheder, der indgår i en koncern.

Modervirksomheder kan således undlade at give redegørelsen for samfundsansvar i sit eget årsregnskab, hvis virksomheden udarbejder koncernregnskab og heri giver redegørelsen for koncernen som helhed.

Dattervirksomheder er fritaget for at redegøre for samfundsansvar, hvis modervirksomheden oplyser om samfundsansvar for hele koncernen. Der kan her både være tale om, at redegørelsen gives af den umiddelbare overliggende modervirksomhed eller en højereliggende modervirksomhed. I denne situation er det frivilligt for dattervirksomheden, om den vil henvise til redegørelsen i modervirksomhedens koncernregnskab. Det er ligeledes frivilligt for dattervirksomheden, om den vil vedlægge koncernregnskabet, hvori redegørelsen indgår.

En dansk dattervirksomhed i en udenlandsk koncern er dog kun fritaget for oplysningskravet, hvis modervirksomheden giver disse oplysninger i et offentligt tilgængeligt koncernregnskab. Hvis dette ikke er tilfældet, skal dattervirksomheden medtage redegørelsen i sin egen årsrapport eller i en supplerende beretning eller på virksomhedens hjemmeside.

Institutionelle investorer, investeringsforeninger og børsnoterede finansielle virksomheder skal også oplyse om deres samfundsansvar. Det følger af § 132, i bek. nr. 1310 af 16/12 2008, § 135 i bek. nr. 1305 af 16/12 2008 og § 24 i bek. nr. 1307 af 16/12 2008.

Virksomheder, der har tilsluttet sig FN's Global Compact eller FN's Principles for Responsible Investment, og som offentliggør en fremskridtsrapport eller et udfyldt spørgeskema i forbindelse hermed, er fritaget for pligten til at udarbejde en redegørelse for samfundsansvar. For at kunne anvende undtagelsen skal virksomheden have offentliggjort en fremskridtsrapport eller et udfyldt spørgeskema, som dækker det pågældende regnskabsår. Fremskridtsrapporten skal være i overensstemmelse med FN's anbefalinger til fremskridtsrapportens indhold.

Ønsker virksomheden at anvende denne undtagelse, skal virksomheden oplyse i ledelsesberetningen, at den anvender denne undtagelse. Desuden skal det tydeligt fremgå af ledelsesberetningen, hvor fremskridtsrapporten er offentlig tilgængelig.

For virksomheder, som rapporterer til FN's Global Compact, er fremskridtsrapporten tilgængelig på Global Compact's hjemmeside. I ledelsesberetningen kan der eksempelvis henvises til virksomhedens egen hjemmeside, hvor der er anført et link til en offentliggjort fremskridtsrapport på Global Compact's hjemmeside.

1.2 Hvad skal der redegøres om?

Ved samfundsansvar forstås, at virksomheder frivilligt integrerer hensyn til blandt andet menneskerettigheder, sociale forhold, miljø- og klimamæssige forhold samt bekæmpelse af korruption i deres forretningsstrategi og forretningsaktiviteter. Det er således frivilligt for virksomhederne, om de vil arbejde med samfundsansvar på et eller flere af de nævnte områder, udover hvad de allerede er forpligtet til efter lovgivningen.

Har virksomheden politikker for samfundsansvar, skal redegørelsen indeholde oplysninger om følgende:

1. Virksomhedens politikker for samfundsansvar. Ved politikker forstås bredt virksomhedens interne retningslinjer, målsætninger, strategier eller andre dokumenter, der beskriver, hvordan man arbejder med samfundsansvar. Virksomheden skal ligeledes oplyse om eventuelle standarder, retningslinjer eller principper for samfundsansvar, som virksomheden anvender.
2. Hvordan virksomheden omsætter sine politikker for samfundsansvar til handling. Virksomheden skal herunder redegøre for eventuelle systemer eller procedurer herfor. Det kan eksempelvis være ledelsessystemer, kontrolsystemer, evalueringer eller andre procedurer, der systematisk gennemgår implementeringen af politikkerne. Dette omfatter også, at virksomheden kan oplyse, hvis den er certificeret i henhold til en

certificeringsordning for enten processer eller produkter (mærkningsordninger).

3. Virksomhedens vurdering af, hvad der er opnået som følge af dens arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret samt eventuelle forventninger til arbejdet fremover. Det er ikke et krav, at virksomheden skal vurdere, hvilke målbare økonomiske resultater arbejdet med samfundsansvar har medført.

Ovennævnte tre punkter svarer til FN's anbefalinger for, hvilke emner der bør indgå i en virksomheds redegørelse for samfundsansvar.

Årsregnskabsloven indeholder ikke detaljerede krav til indholdet af redegørelsen, fordi det stadig skal være den enkelte virksomhed, der individuelt og frivilligt beslutter, på hvilke områder og hvordan man arbejder med samfundsansvar. Dette er netop grundtanken bag forretningsdrevet samfundsansvar. Ved udformningen af redegørelsen kan virksomhederne eksempelvis tage udgangspunkt i FN's principper for samfundsansvar, som de fremgår af FN's Global Compact. For uddybende information om Global Compact henvises til del 3 i vejledningen.

Hvis virksomheden ikke har politikker for samfundsansvar, skal dette oplyses i ledelsesberetningen i årsrapporten. Der stilles ikke krav om, at virksomheden skal begrunde dette.

1.3 På hvilket sprog skal der redegøres?

Redegørelsen skal være på samme sprog som de øvrige dele af årsrapporten, det vil sige på dansk, medmindre virksomheden er omfattet af indsendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 7 eller 8. De nævnte bestemmelser indeholder særlige sprogkrav til årsrapporten for visse børsnoterede virksomheder.

Der stilles ikke krav om, at fremskridtsrapporter skal være på dansk.

1.4 Hvor skal redegørelsen placeres?

Redegørelsen placeres i ledelsesberetningen eller i tilknytning hertil, som et bilag til ledelsesberetningen. Hvis redegørelsen placeres i et bilag, skal der være en henvisning hertil i ledelsesberetningen, og det skal tydeligt fremgå af bilaget, at det udgør en del af ledelsesberetningen.

Virksomheden kan dog vælge mellem yderligere to alternative offentliggørelsesmåder:

- i en supplerende beretning til årsrapporten eller
- på virksomhedens hjemmeside

hvortil der henvises i ledelsesberetningen. Redegørelsen hører således til ledelsesberetningen, men offentliggørelsen af redegørelsen kan alternativt ske i en supplerende beretning til årsrapporten eller på virksomhedens hjemmeside, via henvisning hertil i ledelsesberetningen.

Offentliggøres redegørelsen på en hjemmeside, skal der i ledelsesberetningen oplyses et link til redegørelsen, så interessenterne let kan finde den. Redegørelsen skal være tilgængelig på det tidspunkt, hvor årsrapporten er tilgængelig for regnskabsbrugerne.

Virksomheder, som udarbejder en selvstændig rapport om deres arbejde med samfundsansvar, kan tilføje denne som en supplerende beretning til årsrapporten eller offentliggøre den på virksomhedens hjemmeside. Rapporten, eksempelvis en bæredygtighedsrapport, skal dog opfylde kravene til redegørelsen i årsregnskabslovens § 99 a (omtalt i afsnit 1.2.). Offentliggøres rapporten på virksomhedens hjemmeside, skal der henvises hertil i ledelsesberetningen.

Alle de lovpligtige oplysninger, som skal være indeholdt i redegørelsen efter årsregnskabslovens § 99 a (omtalt i afsnit 1.2.), skal offentliggøres samlet. Virksomheden kan derfor ikke placere nogle af de lovpligtige oplysninger i fx ledelsesberetningen med henvisning til, at resten af de lovpligtige oplysninger kan ses på virksomhedens hjemmeside. Det udelukker imidlertid ikke, at virksomheden kommer med en kortere, men samlet redegørelse i ledelsesberetningen og derefter henviser til uddybende dokumenter på fx hjemmesiden.

Virksomheder, der frivilligt udarbejder et grønt regnskab efter miljøbeskyttelseslovens regler herom, kan virksomheden ligeledes henvise hertil i sin redegørelse for samfundsansvar, såfremt det grønne regnskab dækker det pågældende regnskabsår.

Hvis virksomheden er EMAS-certificeret, kan virksomheden henvise til EMAS-miljøredgørelsen, såfremt denne dækker det pågældende regnskabsår.

Hvis virksomheden politikker for samfundsansvar, som ikke redegøres for i virksomhedens grønne regnskab eller EMAS-miljøredgørelse, er virksomheden forpligtet til at redegøre for disse på normal vis som følge af lovkravet om redegørelse for samfundsansvar.

Uanset at virksomheden placerer alle de lovpligtige oplysninger i ledelsesberetningen eller i en supplerende beretning til årsrapporten - og dermed opfylder oplysningspligten i årsregnskabslovens § 99 a - står det virksomheden frit for også at lægge yderligere oplysninger om samfundsansvar på virksomhedens hjemmeside.

Virksomheden bør også være opmærksom på, hvorvidt oplysningerne i redegørelsen er omfattet af børsretlige regler.

Det er op til den enkelte virksomhed at afgøre, hvilken af offentliggørelsesmåderne efter årsregnskabsloven, der ønskes anvendt. Derved kan virksomhederne vælge offentliggørelsesmåde under hensyntagen til virksomhedens generelle kommunikationsstrategi i forhold til virksomhedens interessenter. Mere information om dette kan findes i vejledningens del 2.

Det er ledelsens ansvar, at oplysningerne og offentliggørelsen heraf er i overensstemmelse med lovgivningens krav. Det gælder uanset, hvilken offentliggørelsesmåde, virksomheden vælger.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætter nærmere regler om offentliggørelse af redegørelser for samfundsansvar i supplerende beretninger og på virksomheders hjemmesider. Bekendtgørelse herom forventes udstedt i sommeren 2009. Bekendtgørelsen vil bl.a. indeholde regler om, hvornår og hvor længe redegørelsen skal være tilgængelig på hjemmesiden, og om opdatering af oplysningerne på hjemmesiden.

1.6 Hvilke krav er der til revision af virksomhedens redegørelse for samfundsansvar?

Revisor skal i henhold til årsregnskabslovens § 135, stk. 5 afgive en udtalelse om, hvorvidt oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab. Revisors udtalelse skal også omfatte sammenhæng mellem ledelsesberetningens oplysninger og forhold, som revisor er blevet opmærksom på i forbindelse af sin revision. Såfremt revisor bliver opmærksom på væsentlige fejl eller mangler, skal der oplyses herom i udtalelsen om ledelsesberetningen, jf. erklæringsbekendtgørelsens § 5, stk. 7. Revisors udtalelse om redegørelsen for samfundsansvar vil således være en integreret del af revisors samlede udtalelse om ledelsesberetningen.

Dette gælder også, selvom redegørelsen for samfundsansvar offentliggøres i en supplerende beretning til årsrapporten eller på virksomhedens hjemmeside, via en henvisning hertil i ledelsesberetningen. Det er derfor afgørende, at der er tale om oplysninger, som hører til ledelsesberetningen. Offentliggørelsesmåden er derfor uden betydning i denne sammenhæng, jf. årsregnskabslovens § 135, stk. 5. Kravene til revisors gennemgang af indholdet af oplysningerne er med andre ord de samme, som hvis oplysningerne placeres i ledelsesberetningen.

Der kan i øvrigt henvises til vejledning om bekendtgørelsen om godkendte revisorerers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen) af 24. marts 2009.

I den kommende bekendtgørelse om offentliggørelse af redegørelser for samfundsansvar i supplerende beretninger og på virksomheders hjemmesider, som forventes udstedt i sommeren 2009, vil der blive fastsat nogle få yderligere pligter for revisor. Det drejer sig eksempelvis om pligt til at kontrollere, at ledelsesberetningen indeholder link til den pågældende hjemmeside, hvis redegørelsen skal offentliggøres på hjemmesiden.

Virksomheder, der har tilsluttet sig FN's Global Compact eller FN's Principper for ansvarlige investeringer (UN PRI), og som offentliggør en fremskridtsrapport i forbindelse hermed, er som nævnt i afsnit 1.1 fritaget for pligten til at udarbejde en redegørelse for samfundsansvar efter årsregnskabslovens § 99 a.

Hvis virksomheden anvender denne undtagelsesmulighed, skal revisor påse, at virksomheden opfylder betingelsen for at anvende undtagelsen. Revisor påser dette ved at kontrollere, at der er udarbejdet en fremskridtsrapport for den pågældende periode, og at fremskridtsrapporten er offentlig tilgængelig som nævnt i afsnit 1.1. Endvidere skal revisor påse, at ledelsesberetningen

indeholder korrekt oplysning om, hvor den pågældende rapport er offentlig tilgængelig. Revisor har ikke yderligere opgaver i forhold til den pågældende rapport.

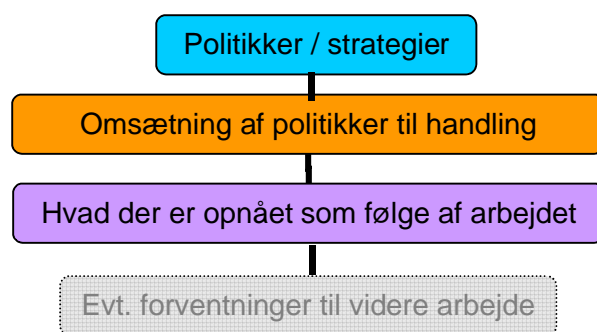
Det kan dog være en god idé at få tredjepart til at afgive en uafhængig erklæring om redegørelsen. Det kan være med til at sikre rigtigheden og legitimiteten af oplysningerne.

1.7 Eksempler på hvordan lovkravet kan opfyldes

Nedenfor præsenteres en række konkrete eksempler på redegørelse, der bidrager til opfyldelsen de tre elementer i loven. Eksemplerne er medtaget for at illustrere hvordan man kan redegøre for samfundsansvar - ikke hvordan man skal redegøre. Der er med de medtagne eksempler ikke tale om en blåstempling af de enkelte virksomheders aktiviteter med samfundsansvar – de er udelukkende medtaget for at eksemplificere, hvorledes man kan redegøre for samfundsansvar.

Derudover er eksemplerne offentliggjort, inden loven blev vedtaget. Derfor er det kun selve indholdet i redegørelserne, der har dannet baggrund for udvælgelsen. Der er ikke set på, hvorvidt eksemplerne ville overholde lovens krav til offentliggørelsen af redegørelsen, hvorvidt der er henvisning i ledelsesberetningen, om sprogkravet er opfyldt samt hvorvidt eksemplerne har været underkastet lovens krav til revision. Endelig pointeres det at eksemplerne blot er uddrag af ofte længere redegørelser.

Eksemplerne relaterer sig til en bred vifte af temaer inden for samfundsansvar; miljø, menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder samt antikorrupcion.

Eksempel 1: Redegørelse for arbejdsmiljø & sikkerhed

Politikker:

Chr. Hansen: "Vi vil sørge for et sikkert og sundt arbejdsmiljø, forebygge ulykker og skader og minimere risiciene" (www.chr-hansen.com)

Grundfos: "Grundfos-koncernen har ikke blot et internt ansvar over for egne medarbejdere, men også et eksternt i forhold til de mennesker og de samfund, vi driver forretning i. Vi ønsker, at vores tilstedeværelse skal have en nytteværdi for de samfund, vi er en del af." (Bæredygtighedsrapport 2007)

Vestas: "Vestas' miljø- og arbejdsmiljøpolitik er:

- at give højeste prioritet til sikkerhed
- løbende at opnå forbedringer inden for miljø og arbejdsmiljø
- at udvise den fornødne omhu ved udvikling, fremstilling, service og bortskaffelse
- at inddrage hensyn til medarbejdere og omgivelser ved planlægning og udførelse af aktiviteter
- at sikre en åben og ærlig kommunikation med medarbejdere og andre interessenter
- at optimere udnyttelsen af ressourcer
- at påvirke leverandører til at levere miljømæssigt forsvarlige produkter og serviceydelser
- at sikre at Vestas' aktiviteter som minimum er i overensstemmelse med den nationale miljø- og arbejdsmiljølovgivning."

(Kilde: Vestas hjemmeside)

Omsætning af politikker til handling:

Chr. Hansen: "Vi vil implementere (...) vores politik ved hjælp af anerkendte standarder som fx ISO 14001 og OHSAS 18001 på alle relevante arbejdspladser og i alle relevante enheder" (www.chr-hansen.com)... "For hele tiden at forbedre os og sikre at Chr. Hansen forbliver en sikker arbejdsplads, fører vi statistik over de medarbejdere, der er fraværende grundet ulykker, målt i dage." (Global Environment Report 2008)

Grundfos: "Alle Grundfos-selskaber påtager sig et socialt ansvar over for udsatte grupper i samfundet, dels ved at skabe jobmuligheder for dem på virksomheden og dels ved at

samarbejde med eksterne samarbejdspartnere og underleverandører." (Bæredygtighedsrapport 2007)

VESTAS: "Vestas udfører miljø- og arbejdsmiljøpolitikken ved:

- at vedligeholde et certificerbart ledelsessystem i henhold til ISO 14001 og OHSAS 18001
- at inddrage hensyn til miljø og arbejdsmiljø i produkt- og produktionsudvikling
- at formidle viden om miljø, arbejdsmiljø og sundhedsfremme til medarbejdere og andre interessenter
- at måle og dokumentere Vestas' påvirkninger på medarbejdere og omgivelser
- årligt at udarbejde en ekstern miljøreddegørelse
- at sikre, at Vestas' aktiviteter er i overensstemmelse med national lovgivning og så vidt muligt respektere det danske niveau som Vestas' standard."

(Kilde: Vestas hjemmeside)

Hvad der er opnået som følge af arbejdet:

Chr. Hansen: "Det totale antal af ulykker med fravær til følge steg fra 54 i 2007 til 55 i 2008. Korrigeret for den øgede forretningsaktivitet svarer dette til et fald i hændelsesindikatoren fra 0,08 til 0,07, hvilket svarer til en stigning i vores hændelsesfrekvens fra 12,4 til 14,0 hændelser pr. 1 million arbejdstimer. I 2008 havde vi i alt ca. 4 millioner arbejdstimer." (Global Environment Report 2008)

Grundfos: "Inden for dette område er det generelle koncernmål, at 3 pct. af medarbejderne skal være beskæftiget på særlige vilkår. Dette mål er dog knapt nået i 2007, idet andelen samlet set nåede op på 2,8 pct. Dertil kommer de 1,1 pct. medarbejdere med nedsat erhvervsevne, der er ansat hos en ekstern samarbejdspartner, der løser opgaver for Grundfos. Den primære årsag til at målet ikke blev nået, er at flere af de nyeste selskaber i Grundfos-koncernen endnu ikke er gearret til at påtage sig et integrationsansvar over for udsatte grupper. Ikke desto mindre vil Grundfos-koncernen også fremover arbejde målrettet med området med henblik på at opnå de 3 pct." (Bæredygtighedsrapport 2007)

VESTAS:

Arbejdsmiljø	2004	2005	2006	2007	2008
Arbejdsulykker (antal)	2	5	4	5	9
Arbejdsulykkesfrekvens ⁵⁾	7.7	16.9	10.6	11.5	18.4
Fravær grundet ulykker ⁶⁾	0.3	0.2	0.1	0.4	1.3
Sygefravær, arbejdere (%)	4.6	3.4	4.8	5.8	5.4
Sygefravær, funktionærer (%)	3.2	1.3	1.3	3.0	4.5

(Kilde: Anlægsbeskrivelse fra Vestas Control Systems - Lem, Danmark - kan downloades fra Vestas' hjemmeside)

VESTAS' mål er:

Mål 2008	Opnået	Mål 2009
Arbejdsulykker: Nedbringe frekvensen af arbejdsulykker til 8 eller mindre. ¹⁾	Nej	Arbejdsulykker: Nedbringe frekvensen af arbejdsulykker til 11,4 eller mindre. ¹⁾
Sygefravær: Nedbringe arbejdernes sygefravær til 4,5 % eller mindre. Nedbringe funktionærens sygefravær til 1,5 % eller mindre. ²⁾	Nej	Sygefravær: Nedbringe arbejdernes sygefravær til 4,5 % eller mindre. Nedbringe funktionærens sygefravær til 1,5 % eller mindre.

1) Arbejdsulykker: Nye produktionsfaciliteter blev taget i brug i 2008, og produktionslinjerne blev ombygget. Dette betød, at produktionsenheden blev flyttet fra et sted til et andet og i visse tilfælde flere gange. De omskiftelige forhold har gjort det vanskeligt at opretholde sikkerhedsarbejdets struktur. Sikkerhedsorganisationen er derfor blevet justeret i overensstemmelse med Vestas' sikkerhedspolitik: "Safety First". Sidste kvartal af 2008 viste mere tilfredsstillende resultater i forbindelse med forebyggelse af arbejdsulykker.

2) Sygefravær, arbejdere: I forhold til 2007 opnåede vi kun en mindre forbedring, hovedsageligt pga. flere tilfælde af langtidssygemeldte, der bidrog markant negativt til statistikken. I størstedelen af året havde teamlederne ikke opfølgingsværktøjerne til rådighed, hvilket gjorde det svært at lægge en systematisk plan for løbende forbedring. Værktøjerne er nu på plads, og ledelsen er i 2009 opsat på en systematisk indsats, der omfatter helbredssamtaler, så målet for 2009 kan opfyldes. Sygefravær, funktionærer: "Nogle få tilfælde af alvorlig sygdom har resulteret i langtidssygemeldinger, der har påvirket statistikkerne markant i en negativ retning."

(Kilde: Anlægsbeskrivelse fra Vestas Control Systems - Lem, Danmark - kan downloades fra Vestas' hjemmeside)

Eksempel 2: Redegørelse om samfundsansvar i leverandørkæden

Politikker:

Danisco: "Det er vores mål at være en anstændig og ansvarlig virksomhed, der benytter anstændige leverandører med en fornuftig forretning, og som interesserer sig for bæredygtighed. Vi ønsker at diskutere bæredygtighed med vores leverandører og, i de tilfælde det måtte være nødvendigt, hjælpe dem i retning af en mere bæredygtig indgangsvinkel til udvikling." (Sustainability report, 2008-udgaven)

IC Company:

"IC Companys' arbejde med social ansvarlighed tager sit udgangspunkt i grundlæggende principper baseret på internationalt vedtagne konventioner inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljøbeskyttelse og korruptionsbekæmpelse (ILO konventioner og FN's menneskerettigheder). Vi ønsker at arbejde aktivt med vores leverandører for at fremme efterlevelse af konventionerne."

Vi vil desværre aldrig kunne give en 100 % garanti for, at der ikke forefindes tvangsarbejde, børnearbejde, forurening mv. hos vores leverandører eller underleverandører – men vi ønsker at fremme en bæredygtig ansvarlig udvikling og tilstræber at gøre en positiv forskel."

(...)

"IC Companys' Code of Conduct er baseret på ILO konventionerne og FN's menneskerettigheder. Vores Code of Conduct definerer de minimumskrav, som vi stiller til vores leverandører og underleverandørers sociale og miljømæssige standard IC Companys' Code of Conduct indgår i aftalegrundlaget med vores leverandører."

(Kilde: IC Companys' hjemmeside, http://www.iccompanys.com/da-DK/Header/Omos/social_ansvarlighed/Social+ansvarlighed.htm)

Bestseller: "Hos Bestseller føler vi os i høj grad medansvarlige for, at der eksisterer gode arbejdsforhold på de fabrikker, hvor vores varer produceres. Vi er bevidste om, at vi kan have en stor indflydelse især på de fabrikker, der producerer en stor del af vores produkter – det er vores ansvar at gøre ordentlig brug af den indflydelse. Bestsellers Code of Conduct indeholder de minimumskrav, vi stiller til vores leverandører og arbejdsforholdene på deres fabrikker."

(...)

"Mere end 900 fabrikker verden over producerer hver dag varer til Bestseller. Hos Bestseller er vi bevidste om, at vi kan have en stor indflydelse især på de fabrikker, der håndterer mange af vores ordrer – det er vores ansvar at gøre ordentlig brug af den indflydelse."

(Kilde: Bestsellers hjemmeside, <http://www.bestseller.com/da-DK/Pages/Forside.aspx>)

DONG Energy:

"Fokus ligger i udgangspunktet på vores egen adfærd, men vi ønsker så vidt muligt også at påvirke vores leverandører og andre samarbejdspartnere til at respektere principper for god forretningsadfærd og anerkendte sociale og miljømæssige standarder.

Som virksomhed har vi et medansvar for vores leverandørers adfærd. Vi arbejder for at fremme god forretningsadfærd og rimelige miljømæssige og sociale standarder hos dem, vi handler med."

(Kilde: Dong Energy's Ansvarlighedsrapport 2008)

Omsætning af politikker til handling:

Danisco: "Vi benytter leverandøranvisninger og foretrækker dialog frem for ultimatummer. Vi ser det som en god mulighed for at hjælpe mindre udviklede leverandører mod et mere bæredygtigt koncept. Kontrol og besøg er også gode værktøjer til at fremme dialogen og påvirke leverandørerne... For at forbedre vores internationale leverandørsystemer yderligere planlægger vi at introducere en enkel risikoanalysemodel, som er udviklet af en tværfaglig arbejdsgruppe. Modellen skal hjælpe os med at vurdere den risiko, der er forbundet med nogle leverandører og afgøre prioriteringen af de leverandører, vi skal føre kontrol med." (Sustainability report, 2008-udgaven)

IC Company:

"IC Companys er siden august 2007 medlem af FNs Global Compact, der er en international fælles referenceramme for alle CSR-aktiviteter, der omfatter over 2400 virksomheder på verdensbasis."

(...)

"IC Companys er medlem af BSCI. BSCI står for Business Social Compliance Initiative og blev grundlagt af FTA (Foreign Trade Association) i 2003. Det er et fælles og standardiseret europæisk samarbejde til overvågning af sociale standarder i alle leverandørlande for alle forbrugsvarer.

Vi har i IC Companys valgt BSCI som ramme for auditering af vores leverandører. Valget er faldet på BSCI, da det er en europæisk sammenslutning, hvor vi kan udveksle erfaringer omkring de forskellige leverandører med andre BSCI medlemmer, der blandt andre omfatter andre modevirksomheder som Esprit, Intersport og KappAhl.

IC Companys' Code of Conduct svarer til BSCI's Code of Conduct, som deles med de øvrige BSCI medlemmer. Til gennemførelse af audits ved den enkelte leverandør benytter IC Companys uafhængige auditvirksomheder, der alle er godkendt af BSCI. Disse audits gennemføres både som anmeldte og ikke anmeldte kontrolbesøg."

(Kilde: IC Companys' Global Compact Communication on Progress January 2008 og IC Company's hjemmeside, http://www.iccompanys.com/da-DK/Header/Omos/social_ansvarlighed/Leverandørkæden.htm)

Bestseller:

"Bestsellers egne kontrollører samt eksterne kontrollører foretager løbende kontrolbesøg hos Bestsellers leverandører rundt om i verden. Formålet med besøgene er at undersøge, hvorvidt leverandøren lever op til Bestsellers Code of Conduct og i denne forbindelse at identificere kritiske områder på fabrikken, som kræver forbedring."

(...)

"Løbet af sommeren 2009 vil Bestsellers Code of Conduct aktiviteter også omfatte uddannelse af leverandører. Vores BestSupplier Training Programme vil bl.a. indeholde uddannelse i, hvordan Bestsellers leverandører kan optimere medarbejdertilfredshed, produktiviteten, kommunikationen mellem medarbejdere og ledelse samt uddannelse af medarbejderne. Uddannelsesforløbet skal bl.a. hjælpe leverandørerne med de udviklingsplaner, som bliver udarbejdet efter kontrolbesøgene."

(Kilde: Bestsellers hjemmeside, <http://www.bestseller.com/da-DK/Pages/Forside.aspx>)

DONG Energy:

"Reviderede etiske retningslinjer for leverandører:

I 2008 påbegyndte vi en revision af vores leverandørkrav for kvalitet, sundhed, sikkerhed og miljø. Vi har sammenskrevet leverandørkravene med "DONG Energy's Code of Conduct" fra 2007, som er det etiske regelsæt, der beskriver DONG Energy's kerneværdier. I 2009 vil de nye retningslinjer kunne findes på DONG Energy's hjemmeside, og vi vil løbende fremme standarderne gennem dialog med vores leverandører. DONG Energy anerkender, at lovgivning og kulturmønstre varierer fra land til land. Vores leverandører arbejder under forskellige forhold. Det er dog vigtigt for os, at leverandørens produktion er udført af medarbejdere, som bliver behandlet med respekt for menneske- og arbejdstagerrettigheder og under de bedst mulige arbejdsforhold." (Kilde: Dong Energy's Ansvarlighedsrapport 2008)

Hvad der er opnået som følge af arbejdet:

Danisco: "Bæredygtig teknologi har vist sig at være effektiv i arbejdet med at sikre sort og rød tang, der er den vigtigste råvare i produktionen af carragen på Daniscos fabrik i Chile. Teknologien har medvirket til, at lokale leverandører som fx muslingeopdrættere og fiskere nu ser den bæredygtige produktion af tang som en alternativ indtægtskilde." (Kilde: Sustainability report, 2008-udgaven)

IC Company

"BSCI's adfærdskodeks vil i fremtiden være en fast del af aftalegrundlaget med koncernens leverandører. Endvidere er der i det første år af koncernens medlemskab iværksat kontrol- og efterlevelseshandlinger med de leverandører, der tilsammen står for 33 % af købet i de lande, der af FN betegnes som risikolande. I 2007/2008 stammede 91

% af IC Companys samlede indkøb fra disse lande. Inden for de første tre år, dvs. inden juli 2010, forventer vi at føre kontrol med to tredjedele af vores samlede ordreindkøb fra lande i den kategori.”

(Kilde: IC Companys' Global Compact Communication on Progress, januar 2008)

Bestseller:

“Arbejdet med Bestsellers Code of Conduct har givet os en stor indsigt i forholdene på fabrikkerne og dermed også gode muligheder for at være medvirkende til at påvirke forholdene i positiv retning. Vi har oplevet mange fremskridt – særligt er der sket forbedringer af det fysiske arbejdsmiljø som eksempelvis skærpet brandsikkerhed, bedre sanitære forhold samt et højere renligheds- og vedligeholdsniveau.”

((Kilde: Bestsellers hjemmeside, <http://www.bestseller.com/da-DK/Pages/Forside.aspx>)

DONG Energy: “Det var målet, at retningslinjerne skulle være implementeret over for alle leverandører i 2008. Det mål har vi ikke nået. DONG Energy arbejder på mange markeder og med mange leverandører, og det har været et større arbejde at implementere retningslinjerne end forventet. Det er forventningen, at retningslinjerne vil være fuldt implementeret i 2009.”

(Kilde: Dong Energy's Ansvarlighedsrapport 2008)

Eksempel 3: Redegørelse for miljømæssigt samfundsansvar Politikker:

Novo Nordisk: “Vi vil i Novo Nordisk løbende forbedre vores miljøindsats. Det betyder, at vi vil fremme miljøbevidsthed og integrere miljøhensyn i vores forretningsprocedurer, udvikle og anvende bæredygtige processer og produkter, mindske vores ressourceforbrug og stræbe efter at forhindre forurening, overvåge og evaluere miljøindsatsen i hele leverandørkæden, deltage i interessentdialoger og samarbejde og udfærdige rapporter om vores indsats, samt efterleve miljølovgivning og gældende krav.”
(www.annualreport2008.novonordisk.com)

DONG Energy:

“GLOBAL OPVARMNING

Som energivirksomhed er DONG Energy medejer af CO₂-problemet. Derfor skal vi naturligvis også være en del af løsningen. DONG Energy står for cirka en tredjedel af det danske CO₂-udslip, især på grund af el- og varmeproduktionen baseret på kul og andre fossile brændsler.

I forbindelse med Kyoto-aftalen og EU's mål om CO₂-reduktioner har den danske stat tilladt, at DONG Energy og andre energiproducenter i 2012 må udlede 57 % af den CO₂-udledning, vi havde i 1990. Udleder vi mere, er vi forpligtet til at finansiere tilsvarende CO₂-reduktioner andre steder. Derfor arbejder DONG Energy målrettet på at udlede mindre CO₂ per produceret kWh, samtidig med at vi køber kvoter og støtter CO₂-reducerende projekter i andre lande. Og vi ruster os til en fremtid, hvor vi skal endnu længere ned.”

(Kilde: Dong Energy's hjemmeside,

<http://www.dongenergy.com/DA/Ansvarlighed/klimatek/Global+opvarmning.htm>)

Omsætning af politikker til handling:

Novo Nordisk: "Det er blevet almen praksis i miljøledelse at styre forureningen ved hjælp af udvikling, implementering og certificering af ledelsessystemer. I de senere år har debatten flyttet sig fra forureningshåndtering til forureningsforebyggelse. Der lægges større vægt på at forebygge forurening gennem bedre produktdesign, valg af bæredygtige råvarer og procesrettelæggelse. Mens øko-effektivitet kan medføre gradvise forbedringer i brugen af ressourcer og miljøpåvirkningen, kan store forbedringer i ressourceeffektivitet kun opnås gennem bæredygtig proces- og produktdesign. Fokus på ressourceforbrug nedbringer på den ene side risikoen for udtømmning af ressourcer og på den anden side forurening." (www.annualreport2008.novonordisk.com)

DONG Energy:

"Vi adresserer klimaudfordringen på mange fronter:

- Købe CO₂-kvoter og investere i projekter, som resulterer i lavere CO₂-udslip hos andre aktører
- Investere i vedvarende energi
- Producere el og varme på vores kraftværker med endnu større effektivitet
- Fyre med biomasse i kraftværkerne
- Udskille CO₂ fra kraftværksrøgen og lagre den i undergrunden
- Udvikle bioethanol til transport
- Rådgive vores kunder om en endnu mere effektiv anvendelse af energien
- Spare på energien på DONG Energy's lokationer
- Understøtte skabelsen af globale politiske løsninger."

(Kilde: Dong Energy's hjemmeside,

<http://www.dongenergy.com/DA/Ansvarlighed/klima/Global+opvarmning.htm>)

Hvad der er opnået som følge af arbejdet:

Novo Nordisk: "I 2008 faldt Novo Nordisks samlede energiforbrug med 9 %, hvilket betyder et fald på 9 % i energirelateret CO₂-udledning fra 236.000 ton i 2007 til 215.000 ton i 2008. Faldet i udledningen af CO₂ skyldtes først og fremmest en lavere udledning fra produktionen i Kalundborg som følge af produktionsomlægning, procesoptimering og implementering af energispareprojekter. Den årlige CO₂-udledning ligger nu tæt på udgangsåret 2004 (210.000 ton) – blot 2 % højere – og Novo Nordisk er overbevist om, at det ambitiøse mål om en nedbringelse af CO₂ på sammenlagt 10 % allerede kan opfyldes i 2014. Det skal efter planen ske ved fortsat at benytte cLEAN®-programmet og for det andet ved hjælp af det højt prioriterede energispareinitiativ. Energispareinitiativet har indtil videre ført til et anslået fald i CO₂-udledningen på 20.000 ton. For det tredje vil grøn el fra havmølleparken Horns Rev II fra udgangen af 2009 medføre et stort fald. Udledningen til luften af organiske opløsninger steg fra 81 ton i 2007 til 93 ton i 2008, svarende til 15 %, hvilket hovedsageligt skyldtes en stigning i udledningen af acetone og isopropanol. De organiske opløsninger består af ethanol (68 %), isopropanol (16 %) og acetone (16 %)." (www.annualreport2008.novonordisk.com)

DONG Energy:

"DONG Energy mener, at et velfungerende system til at handle med CO₂-kvoter er vejen frem i bekæmpelsen af den globale opvarmning. Muligheden for at købe og sælge kvoter betyder, at CO₂-udslippet vil blive reduceret, hvor det bedst kan betale sig.

EU har allerede etableret et kvotesystem. Det dækker desværre kun en meget lille del af det globale CO₂-udslip, faktisk kun cirka 7 %. Det betyder, at systemet slet ikke er så effektivt, som det burde være.

Fremtidens kvotesystem må ikke forvride konkurrencen.

EU's kvotesystem betyder, at DONG Energy i 2012 må udlede 57 % af den CO₂-udledning, vi havde i 1990. Udleder vi mere, er vi forpligtet til at finansiere tilsvarende CO₂-reduktioner andre steder. I forhold til CO₂-udledningen i 2005-2007 skal DONG Energy i 2008-2012 ifølge EU's kvotesystem nedbringe sin CO₂-udledning med 30 %. Vi er sandsynligvis en af de virksomheder i verden, der har de største omkostninger i forbindelse med Kyoto-aftalen. Det skyldes, at Danmark har mere ambitiøse mål for CO₂-reduktion end andre lande, og at energisektoren er udset til at skulle indfri målene. Desuden har Danmark hverken atomkraft eller vandkraft."

(Kilde: Dong Energy's hjemmeside, <http://www.dongenergy.com/DA/Ansvarlighed/klima/Global+opvarmning.htm>)

Eksempel 4: Redegørelse for samfundsansvar i forhold til menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder

Politikker:

IKEA:

"Børnearbejde er en uacceptabel del af nutidens virkelighed i enkelte lande. Vi er opmærksomme på problemet og anerkender, at det er vanskeligt. IKEA-koncernen har i mange år arbejdet aktivt med bekæmpelse af børnearbejde. Vores mål er at sikre, at fremstillingen af IKEA-produkter ikke involverer børnearbejde. [...]. Børn skal beskyttes mod børnearbejde. Det betyder alle former for arbejde, der kan påvirke barnets ret til en sund opvækst og udvikling eller fratager hans/hendes ret til en god uddannelse."

(Kilde: The IKEA Position on Child Labour, IKEA Services AB 1(3) 10/12/2007)

Toms Gruppen:

"Menneskerettigheder udgør kernen i de værdinormer, der danner grundlag for Toms forretning og politikker (...) Toms Gruppen går meget op i at efterleve ILO's konventioner samt at sikre overholdelse af den danske lovgivning."

(Kilde: Toms Global Compact Communication on Progress, januar 2009)

Omsætning af politikker til handling:

IKEA:

IKEA støtter FN's børnerettighedskonvention (1989) med det grundlæggende krav, at man altid skal give barnets tarv førsteprioritet. Vores arbejde er også baseret på ILO's (International Labour Organisation) konvention nr. 138 (1973) om mindstealder for beskæftigelse og ILO-konvention nr. 182 (1999) om de værste former for børnearbejde. Det reguleres via en særlig adfærdskodeks for børnearbejde "The IKEA Way on Preventing Child Labour". Kodekset omhandler børnearbejde og indeholder følgende kriterier:

- Leverandøren skal acceptere, at IKEA insisterer på at tage alle nødvendige skridt til at sikre, at børnearbejde ikke benyttes i leverandørens eller dennes underleverandørers produktion.
- Leverandøren skal gå med til at udlevere lister over alle produktionssteder (og dennes underleverandørers) og tillade, at IKEA-medarbejdere og repræsentanter fra uafhængige virksomheder på IKEAs vegne til enhver tid kan foretage uanmeldte besøg.
- Hvis man finder børnearbejdere i produktionen, kræver IKEA, at leverandøren implementerer en korrigerende handlingsplan, der lægger vægt på barnets tarv. Man skal sørge for, at man ikke blot flytter børnearbejdet fra den ene leverandør til den anden, men derimod sikre børnene nogle mere leve- og bæredygtige alternativer (som fx uddannelsesmuligheder).
- Hvis den korrigerende handlingsplan ikke implementeres inden et aftalt tidspunkt, eller hvis der sker fortsatte overtrædelser, ophæver IKEA samarbejdet med den pågældende leverandør.

Kontrol af leverandørerne

IKEA har i de fleste lande sine egne handelskontorer, hvor personalet taler sproget og kender kulturen og arbejdsbetingelserne. Det giver en god forståelse og indsigt i produktionen på de forskellige markeder.

IKEA-medarbejdere tager regelmæssigt på leverandørbesøg (ca. 1.300 pr. november 2007) og foretager kontrol i henhold til adfærdskodekset, "The IKEA Way on Purchasing Home Furnishing Products". IKEAs kontrolgruppe støtter lokalkontorerne i deres arbejde. Herudover foretager eksterne verificeringsselskaber en række kontroller, der skal være med til at støtte og overvåge IKEAs egen efterlevelse af kontrolbesøgene.

Da IKEA lægger særlig vægt på bekæmpelse af børnearbejde, har selskabet ansat uafhængige virksomheder til at foretage uanmeldte kontrolbesøg blandt tilfældigt udvalgte leverandører og deres underleverandører i Indien, Pakistan og Bangladesh. IKEA arbejder med at udvikle samme tilgang i andre lande alt afhængig af situationen og den lokale virkelighed."

(Kilde: The IKEA Position on Child Labour, IKEA Services AB 1(3) 10/12/2007)

Toms Gruppen:

"For at gøre noget ved problemet med børnearbejde og for at tage et direkte ansvar i kakaoens leverandørkæde er Toms Gruppen gået ind i et offentligt/privat samarbejde, der er delvist finansieret af Danida, med den danske organisation IBIS. Sammen har deltagerne etableret et uddannelsesprojekt i to distrikter i Ghana, der producerer kakao.

Projektet blev iværksat i september 2007, løber over tre år og vil berøre op mod 15.000 børn, der får gavn af den forbedrede uddannelse. Projektet finansierer uddannelse af lærere uden uddannelse, uddannelse af eksisterende lærere, bedre undervisningsmaterialer, støtte til forældre/lærer-foreninger og radioudsendelser, der har til hensigt at øge forældrenes bevidsthed om børnearbejde, børnerettigheder og vigtigheden af uddannelse."

(Kilde: Toms Global Compact Communication on Progress, januar 2009)

Hvad der er opnået som følge af arbejdet:

IKEA:

"Vi har erfaret, hvor vigtigt det er at have et tæt samarbejde med vores leverandører, vores internationale partner UNICEF og Red Barnet, samt andre lokale og internationale organisationer.

- IKEA har sin egen børneombudsmand, hvis ansvar det er at sikre, at de korrigerende og forebyggende initiativer, vi gennemfører, er til barnets bedste, og at IKEA overholder FN's børnerettighedskonvention (1989). IKEA er både internationalt og lokalt løbende i dialog med eksperter, NGO'er og FN-organisationer.
- I 2005 blev IKEAs Sociale Initiativ oprettet i kampen for børns rettigheder. Det betyder, at vi samarbejder med vores partnere UNICEF og Red Barnet om at støtte sociale projekter, som skal give udsatte børn en sund og tryk barndom med adgang til god undervisning. Vi gør det både ved at fokusere på børnene og deres behov, men også ved at give kvinder færdigheder og forbedre deres iværksætterevner. Vi ser kvinderne som en vigtig drivkraft i en bæredygtig ændring af deres samfund. "

(Kilde: The IKEA Position on Child Labour, IKEA Services AB 1(3) 10/12/2007)

Toms Gruppen:

"Indtil videre har vi gennemført følgende projekter:

- 400 lærere er blevet undervist i motiveringsmetoder med udgangspunkt i barnet, i pensum og i roller og ansvar
- 330 lærere uden uddannelse er blevet optaget på et diplomlærerkursus og modtager økonomisk støtte til at gennemføre kurset
- Skoler i de udvalgte områder har modtaget skoleudstyr, herunder læse- og notesbøger
- Forældre er blevet mobiliseret til at deltage i årlige møder i lokalsamfundet om uddannelse og børnerettigheder
- Ledende medarbejdere i det ghanesiske uddannelsesvæsen er blevet uddannet i kvalitetskontrol
- "District Education for All"-teams er blevet oprettet for at føre regelmæssigt tilsyn med skolernes præstationer
- Samspillet mellem uddannelsesinteressenterne er blevet organiseret
- De lokale radiostationer har haft udsendelser om uddannelse og børnerettigheder.

IBIS sender hvert kvartal en rapport om fremskridt med opnåelse af projektets milepæle til TOMS Gruppen. Derudover inspicerer repræsentanter fra Toms Gruppen de ghanesiske projekter to gange om året.

Forventede resultater og aktiviteter i 2009: Med undtagelse af udlevering af skoleudstyr fortsættes alle aktiviteterne fra 2008 i 2009.

(Kilde: Toms Global Compact Communication on Progress, januar 2009)

Eksempel 4: Redegørelse for samfundsansvar i forhold til antikorrupcion

Politikker:

DONG Energy:

"I slutningen af 2007 oplevede DONG Energy en ubegrundet mistanke om bestikkelsesforsøg i forbindelse med vores kraftsværksprojekt i Greifswald i Tyskland. I maj 2008 blev vi endelig rensset for al mistanke af de tyske anklagemyndigheder. Uanset hvor grundløs sagen var, synliggjorde den med beklagelig tydelighed, at alene mistanken om upassende forretningsadfærd kan ramme hårdt. Allerede inden denne sag var DONG Energy's holdning til svindel og korrupcion helt klar: Det er uacceptabelt."

Danfoss:

"Danfoss tolererer ikke korrupcion eller bestikkelse"

Omsætning af politikker til handling:

DONG Energy:

"I efteråret 2007 påbegyndte DONG Energy en arbejdsproces, der har til hensigt at forebygge svindel og korrupcion gennem klare retningslinjer, uddannelse, øget opmærksomhed og afdækning af risici. Målet er at beskytte forretningen, medarbejderne og DONG Energy's omdømme.

DONG Energy vil desuden fremme en samfundsudvikling, hvor stadigt flere aktører tager del i kampen mod upassende forretningsmetoder.

I begyndelsen af 2008 vedtog DONG Energy's bestyrelse den første politik for god forretningsadfærd. Politikken sammenfatter koncernens holdninger og anviser retningslinjer for

den enkelte medarbejder. Desuden gennemgår den en række scenarier med dilemmaer og gråzoner, som medarbejderne i deres hverdag kan blive stillet over for at skulle navigere i.

Et af politikkenes vigtige budskaber er, at alle har et ansvar for at rejse spørgsmål eller gøre opmærksom på observationer, der kan være udtryk for upassende forretningsadfærd – og, at man kan føle sig tryk ved de fastlagte kommunikationskanaler. Samtidig med bestyrelsens vedtagelse af politikken blev der etableret en ny Business Ethics-komité, med administrerende direktør i DONG Energy, Anders Eldrup, som formand. Komitéen har ansvar for løbende at vurdere behov for nærmere retningslinjer og foranstalte forebyggende analyser (helbredstjek). Komitéen har også ansvar for at undersøge og håndtere eventuelle sager. I 2008 har komitéen undersøgt en sag på baggrund af en henvendelse.”

Danfoss:

- Medarbejderne må ikke deltage i nogen form for korrupsion eller bestikkelse. Dette vil i givet fald have konsekvenser for ansættelsesforholdet.
- Medarbejdere skal rapportere til nærmeste leder, hvis de modtager eller giver gaver, der har en værdi over 100 USD eller mindre i visse lande.”

Hvad der er opnået som følge af arbejdet:

DONG Energy:

“Der har i 2008 været fokus på implementeringen af politikken og på at skabe øget opmærksomhed omkring risici. Kendskabet til politikken blev undersøgt i november, da 78 pct. af koncernens medarbejdere nævnte, at de kender politikken, og ni ud af ti svarede, at de ville henvende sig til deres chef, hvis de blev betænkelige ved forhold relateret til god forretningsadfærd. Desuden har 52 pct. af alle ledere gennemført e-learning om emnet. Det vurderes, at målet om, at alle relevante medarbejdere skal uddannes i politikken inden udgangen af 2008, er opfyldt. I 2009 igangsættes det første helbredstjek i ét af vores fire forretningsområder.”

(Kilde: Dong Energy's Ansvarlighedsrapport 2008)

Danfoss:

“Når selskaberne besøges, er undervisning i antikorrupsion en fast bestanddel af besøget. Som regel sker det ved hjælp af et dilemmaspil, Danfoss har fået udviklet efter anvisning fra regionale salgschefer. Senest har ledende medarbejdere og sælgere i Polen gennemgået undervisningen. Indsatsen mod korrupsion og bestikkelse styrkes i Danfoss. I den nye Etikhåndbog findes et særligt afsnit, der handler om korrupsion og bestikkelse, herunder hvilke gråzoner medarbejdere skal være opmærksom på.”

(Kilde: Danfoss Corporate Citizenship Report 2007)

Del 2: Gode råd til redegørelse for samfundsansvar

Formålet med dette kapitel er at præsentere en række gode råd til, hvordan man kan gribe arbejdet med redegørelse om samfundsansvar an. Herudover beskrives internationalt anerkendte principper og retningslinier, der med fordel kan anvendes i forbindelse med redegørelsen.

Redegørelse for samfundsansvar skal ikke ses som et mål i sig selv, men snarere fungere som en del af en evalueringsproces i forbindelse med virksomhedens arbejde med samfundsansvar. Forud for processen med at redegøre for samfundsansvar, vil virksomheden ideelt set have foretaget en række strategiske valg af, hvilke områder det giver mest mening for virksomheden at arbejde med. Til inspiration for arbejdet med formulering af politikker for samfundsansvar og igangsættelse af aktiviteter, se del 3 af denne vejledning.

Når virksomheden har defineret, hvilke områder den vil arbejde med, vil virksomheden typisk udmønte sine strategier i en politik og igangsætte aktiviteter inden for rammerne af den beskrevne politik.

Til sidst i processen kan virksomheden med en redegørelse for samfundsansvar evaluere hele processen ved at samle strategi, politik og aktiviteter samt en vurdering af, hvad der er opnået, for at skabe overblik til brug for det fremtidige arbejde.

2.1 anbefalinger til redegørelsen – trin for trin

Nedenfor findes en række anbefalinger til selve redegørelsen for samfundsansvar. Anbefalingerne er inddelt i tre trin:

- Trin 1: Før udarbejdelse af redegørelsen
- Trin 2: Udarbejdelse af redegørelsen
- Trin 3: Offentliggørelse af redegørelsen

Det er vigtigt at være opmærksom på, at de følgende trin i processen er nøje forbundne. Valg af strategisk område vil have betydning for valg af interessenter. Derfor er det vigtigt, at redegørelsen for samfundsansvar henvender sig målrettet til de interessenter, den er tiltænkt.

2.1.1 Trin 1: Før udarbejdelse af redegørelsen

Før man går i gang med selve udarbejdelsen, er det vigtigt, at man gør sig nogle overvejelser af mere overordnet og principiel karakter såsom formål og ambitionsniveau, organisatorisk forankring, ressourceallokering, fokus, målgruppe, omfang, formål og strategi til inddragelse af interessenter og metodeafklaring.

Formål & ambitioner

Hvilken funktion redegørelsen skal have, har en vis betydning for, hvor det er hensigtsmæssigt at placere redegørelsen. Hvilke områder der redegøres for, hvor redegørelse placeres, og hvem virksomheden ønsker at nå med sin redegørelse, skal altså overvejes under ét.

Lovkravet om redegørelse knytter sig til virksomhedens politikker for samfundsansvar. Virksomhedens politikker udtrykker typisk, hvilke områder virksomheden finder mest relevante at arbejde med. Derfor er det naturligt, at det er de samme områder, der redegøres for. Det anbefales, at virksomhedens politikker tager udgangspunkt i virksomhedens kerneforretning, -kompetencer og strategiske udfordringer og mål. Når redegørelsen efterfølgende tager udgangspunkt i virksomhedens politikker, bør der således være sammenhæng med virksomhedens strategiske prioriteter. Dermed sikres det både, at redegørelsen får værdi for virksomheden, og at virksomhedens redegørelse lever op til loven.

I vurderingen af hvordan der skal redegøres, bør virksomheden ligeledes tage udgangspunkt i målgruppen for redegørelsen. Det er med andre ord relevant at spørge, hvilken funktion redegørelsen skal have eksternt og internt:

Hvilken funktion er redegørelsen tænkt at have eksternt?

- synliggøre virksomhedens indsats og hvad der er opnået over for interessenter, der stiller krav til virksomheden på området, eksempelvis investorer, kunder eller lokalsamfund?
- belyse hvordan virksomheden håndterer risici?
- forbedre virksomhedens omdømme for at tiltrække fremtidige medarbejdere?
- medvirke til at signalere prioriteter for samfundsansvar til leverandører?
- forbedre kendskabet til virksomhedens interessenter og deres behov?
- kommunikere virksomhedens indsats til andre eksterne interessenter?

Hvilken funktion er redegørelsen tænkt at have internt?

- kortlægge virksomhedens aktiviteter med samfundsansvar som led i en fokusering af indsatsen?
- supplere et ledelsessystem, fx miljøledelse, for at systematisere virksomhedens arbejde med samfundsansvar yderligere?
- højne medarbejdere og lederes opmærksomhed på virksomhedens arbejde med samfundsansvar?

Ressourcer & organisatorisk forankring

En vigtig brik i opfyldelsen af formålet og indfrielsen af ambitionerne er at afsætte tilstrækkelige ressourcer til opgaven med redegørelsen.

Arbejdet med samfundsansvar kan være forskelligt prioriteret fra virksomhed til virksomhed, men generelt vil det være en særdeles god idé at udpege en person, eller en mindre tværfaglig gruppe fra forskellige enheder i virksomheden, som ansvarlig for redegørelsen – igen under hensyntagen til redegørelsens områder og placering.

Målgruppe for redegørelsen

Redegørelsen om samfundsansvar er grundlæggende blot en blandt flere måder, som virksomheden kommunikerer med sine interessenter på. Derfor afhænger redegørelsens succes i høj grad af, hvorvidt den leverer den information, som interessenterne efterspørger. Det vil med andre ord være en god idé, hvis arbejdet med redegørelsen omfatter en sikker identificering af og dialog med sine interessenter, for at afdække deres forventninger til virksomheden på området. Dette er naturligvis en meget omfattende proces, særligt for en virksomhed der skal i gang med sin første redegørelse. Det er derfor en god ide i første omgang at identificere de væsentligste interessenter og målrette redegørelsen til dem. Efterhånden som virksomheden får mere erfaring, kan redegørelsen udvides til at henvende sig til en bredere målgruppe, og dermed evt. at omfatte flere områder.

Ved interessenter forstås de grupper af personer, som er påvirket af og/eller kan påvirke en virksomheds aktiviteter. Nogle interessenter kan således påvirke en virksomheds omdømme og finansielle resultat. Derfor kan det være nødvendigt, at virksomheden viser de enkelte interessentgrupper, hvordan man forholder sig til sit samfundsansvar. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at interessenterne ofte ikke udgør en homogen gruppe, men har forskellige interesser og dermed også forskellige informationsbehov.

Nedenfor er beskrevet en række typiske interessenter og deres behov i forbindelse med virksomhedens redegørelse for samfundsansvar.

- **Investorer og finansielle institutioner:** Ikke-finansielle performance-indikatorer tages i stigende grad med i betragtningen, når finansielle institutioner evaluerer virksomheder. Virksomheders bæredygtighed og ansvarlighed er blevet et stadig vigtigere kriterium, når investorer udvælger, hvilke virksomheder de ønsker at investere i. De er primært interesserede i virksomhedens overordnede strategi, virksomheds risiko- og omdømme management, og hvordan virksomheden klarer sig i forhold til internationale konventioner, principper og standarder. Informationerne skal præsenteres på en sådan måde, at de finansielle investorer kan foretage sammenligninger mellem forskellige virksomheder – eksempelvis redegjort for ved brug af GRI's retningslinier.
- **Forretningspartnere:** Forretningspartnere inkluderer leverandører, kunder, joint venture-partnere osv. Disse interessenter benytter typisk CSR som en del af deres due diligence og er typisk interesserede i at vide, hvordan virksomheden forholder sig til områder såsom, menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og god ledelse. Informationerne bør omfatte virksomheden selv, men også hvordan virksomheden håndterer principperne i forhold til andre aktører i de dele af værdikæden, som virksomheden har mulighed for at påvirke, fx kunder og leverandører.
- **Forbrugere:** Forbruger er interesserede i virksomhedens effekt på alle tre bundlinier. Historisk har forbrugere haft en særlig interesse i information omkring produktsikkerhed, herunder effekten på sundhed, produktkvalitet, produktansvar og produktgaranti, produktudvikling samt beskrivelse af hvilke forhold produkterne er produceret under, herunder arbejdsforhold.

- Medarbejdere: Virksomhedens samfundsansvarlige initiativer er noget, som medarbejderne kan være stolte af, og som virksomheden derfor med fordel kan informere om. Herudover, har nuværende og fremtidige medarbejdere historisk en interesse i en virksomheds lønforhold, virksomhedens strategi, jobmuligheder, arbejdsforhold, sundhed og sikkerhed, risikohåndtering samt personaleudviklingsmuligheder.
- Lokalsamfundet: Lokalsamfundets opbakning og støtte til virksomheden er vigtig, hvorfor virksomheden kan vinde meget ved at fremstå som samfundsansvarlig. Historisk set har lokalsamfundet vist særlig interesse i virksomhedens økonomiske udvikling, virksomhedens skattemæssige bidrag samt i hvilket omfang virksomheden skaber øget beskæftigelse i lokalområdet. Men interessen dækker ofte også håndtering af lokale sundheds- og sikkerhedsmæssige risici, miljøeffekter, samt virksomhedens håndtering af eventuelle klager over dens aktiviteter i lokalområdet.
- NGO'er: NGO'er (eller civilsamfundsorganisationer) anvender typisk redegørelse for samfundsansvar som basis for dialog med en virksomhed. De er ofte interesserede i en række forskellige områder, herunder menneskerettigheder, og arbejdstagerrettigheder, miljø, klima, anti-korruption, og økonomisk udvikling. De ønsker i særdeleshed information om virksomheders politikker og konkrete tiltag inden for de enkelte områder. Endvidere er NGO'er typisk interesserede i information der kan sammenlignes med andre virksomheder.
- Regeringer og statslige institutioner: Statslige institutioner er interesserede i viden om, hvordan virksomheden overordnet set påtager sig ansvar i forhold til dens omgivende samfund, herunder hvilke konkrete initiativer virksomheden har taget. De bruger denne information til at formulere sociale og økonomiske politikker samt identificere huller i lovgivningen og lovgivningens håndhævelse.
- Pressen: Pressen vil både være interesseret i den gode historie, men også i at identificere uoverensstemmelser mellem, hvad virksomheden siger, og hvad den gør. For at undgå konflikter bør virksomheden så vidt muligt sørge for at redegørelser afspejler de mulige dilemmaer, der findes i virksomhedens arbejde med samfundsansvar. Jo mere virksomheden er åben og ærlig omkring dens arbejde, jo sværere for pressen at pege fingre.

De væsentligste målgrupper for redegørelsen spiller desuden ind i forhold til, hvilken offentliggørelsesmetode virksomhed bør benytte. Retter virksomhedens redegørelse sig primært mod investorer og andre finansielle institutioner, kan virksomheden sagtens vælge at offentliggøre sin redegørelse som en del af ledelsesberetningen, da disse i forvejen vil søge oplysninger om virksomheden i dens årsrapport og ledelsesberetning. Retter virksomhedens redegørelse for samfundsansvar sig derimod primært mod forbrugerne, er det mere oplagt at offentliggøre sin redegørelse på virksomhedens hjemmeside, hvor forbrugerne let kan få adgang til den. Således bør virksomhedens holde sig for øje, hvem

den ønsker, skal læse redegørelsen, når den vælger en offentliggørelsesmetode frem for en anden. Virksomheden kan også vælge at benytte sig af flere offentliggørelsesmetoder samtidig, for derigennem at nå en bredere kreds af interessenter med budskabet om virksomhedens arbejde med samfundsansvar.

Metodeafklaring

Endelig skal man som virksomhed afklare, hvordan man vil gribe arbejdet med redegørelsen an. Der findes talrige standarder, retningslinier og initiativer man kan benytte i forbindelse med redegørelsen for samfundsansvar, så virksomheden behøver ikke opfinde sine egne metoder og værktøjer. I denne vejledning introduceres til fremskridtsrapporter til FN's Global Compact, G3 Guidelines fra Global Reporting Initiative (GRI) samt AA1000's retningslinier for inddragelse af interessenter.

Brug af ovennævnte kan være med til at sikre kvaliteten i redegørelsen samt muliggøre sammenligning med andre virksomheder i samme eller andre brancher.

2.1.2 Trin 2: Udarbejdelse af redegørelsen

Når de overordnede rammer for redegørelsens form, indhold og organisatoriske forankring mv. er fastlagt, kan man gå i gang med selve udarbejdelsen. I denne fase er det især vigtigt at overveje, hvordan man vil involvere interne og eksterne interessenter, hvilke specifikke indikatorer man vil rapportere på, hvordan man vil formidle budskaberne, samt hvordan redegørelsens indhold kontrolleres.

Indsamling og bearbejdelse af information

- Involvering af virksomhedens interne interessenter
Det vil ofte være en fordel at involvere forskellige dele af virksomheden i forbindelse med indsamling og bearbejdelse af information. Hvis hele virksomheden er repræsenteret i processen, bliver det lettere at integrere og forankre arbejdet med samfundsansvar i virksomheden, og ledelsen kan gå forrest og vise vejen for medarbejderne.

Endvidere vil det være nødvendigt at ledelsen bakker op om redegørelsen, så budskabet kan videreformidles til medarbejderne. Derfor bør redegørelsen også indeholde ledelsens beskrivelse af, hvad samfundsansvar er i deres virksomhed, hvordan virksomhedens politik for samfundsansvar er knyttet til virksomhedens værdier og udfordringer samt hvilke visioner ledelsen på længere sigt har for virksomhedens samfundsansvar.

Alle medarbejdere bør kende virksomhedens aktiviteter inden for samfundsansvar. Desuden bør de involveres på forskellig vis, dels i deres egenskab af repræsentanter for virksomheden, og dels i kraft af sin rolle som interessent i forhold til virksomheden. For eksempel kan medarbejderrepræsentanter for forskellige faggrupper såsom SU-repræsentanter og tillidsfolk inddrages.

- Involvering virksomhedens eksterne interessenter
Endvidere er det relevant at overveje, hvilke interessenter der evt. skal inddrages i arbejdet med redegørelsen, og hvordan dette i givet fald skal foregå. Et nyttigt værktøj i relation til interessentdialog er AA1000, som beskrives nærmere i afsnit 2.2.

Følgende kvalitetskriterier kan med fordel benyttes for information i redegørelsen og for de indikatorer der medtages:

- Forståelighed: Informationen skal kunne forstås af brugerne og skal derfor inkludere følgende: 1) et godt design, 2) systematisk inddeling af emner og indikatorer, 3) kortfattet og enkelt sprog, og 4) en forklaring af ukendte termer eller inkludering af ordforklaring. Det er vigtigt at understrege, at relevanskriteriet (se nedenfor) har højere prioritet end forståelighedskriteriet, men at de to ikke er gensidigt udelukkende. Dette betyder, at information om komplekse emner, der er relevante for brugerne, ikke skal udelades ud fra en betragtning om at de kan være for svære at forstå for nogle af brugerne.
- Relevans og væsentlighed: For at være anvendelig skal informationen gøre brugerne i stand til at danne sig en holdning og træffe en beslutning. Information er relevant, når den påvirker brugernes holdninger og beslutninger om en given virksomheds aktiviteter. Hvorvidt information er vigtig kan besluttes ved at: 1) inddrage virksomhedens egne værdier og ledelsens fokus og prioriteringer, 2) konsultere relevante medarbejdere, 3) identificere og konsultere vigtige interessentgrupper, 4) identificere emner som præger den politiske beslutningstagen og den offentlige debat, og 5) konsultere branchespecifikke rapporteringsguidelines. Selve beslutningsprocessen bør være transparent og kan med fordel beskrives i redegørelsen.
- Pålidelighed og verificerbarhed: Information er pålidelig, når den ikke er behæftet med fejl og partiskhed, samt når den giver et sandfærdigt, fuldstændigt og velbalanceret (dvs. både positivt og negativt) billede af den faktiske situation. Informationen skal endvidere være verificerbar, dvs. være indsamlet, bearbejdet og præsenteret på en måde så den kan tjekkes af tredjepart.
- Sammenlignelighed: Redegørelsen skal kunne sammenlignes fra periode til periode. En række indikatorer vil ikke kunne udtrykkes kvantitativt, men hvor det er muligt, kan virksomheden med fordel gøre det – eksempelvis ved opgørelse af arbejdsulykker, udledning af CO₂, vandforbrug, osv. Kvantitativt udtrykte indikatorer fremstår ofte mere pålidelige samt øger interessenternes mulighed for sammenligning med andre virksomheder. Indikatorerne kan med fordel være forsynet med sammenligningstal fra tidligere. Det vil dog for en del områder inden for samfundsansvar være urealistisk at opstille kvantitative indikatorer. For mere information om indikatorer se afsnittet om GRI.

Udover ovenstående kvalitetskriterier, kan følgende fire principper tages i anvendelse i processen med at udvælge indikatorer:

- Generelt anerkendte principper: For at maksimere sammenlignelighed skal de udvalgte indikatorer i princippet kunne anvendes af alle virksomheder uanset branche, størrelse og lokalitet.
- Ejerskab og afgrænsning: De udvalgte indikatorer skal som udgangspunkt adressere områder, som virksomheden har kontrol over, allerede indsamler data om eller har adgang til information om.
- Konsistent måling: De udvalgte indikatorer skal kunne genkendes, måles og præsenteres på en konsistent måde med henblik på at sikre sammenlignelighed over tid og på tværs af enheder.
- Fokus på, hvad der er opnået, frem for proces: De udvalgte indikatorer skal gøre brugerne i stand til at identificere de væsentligste områder inden for samfundsansvaret og vurdere virksomhedens evne til at opnå noget inden for disse områder. En præsentation af virksomhedens politikker og ledelsessystemer alene er således ikke tilstrækkeligt for at vurdere, hvad der er opnået.

Anvendt regnskabspraksis:

Sikkerhed for at data og informationer for regnskabsbrugeren opfylder de generelle og overordnede kvalitetskriterier for ikke-finansiell regnskabspraksis kan ske ved redegørelsen er tilknyttet et afsnit om anvendt regnskabspraksis. Ligeledes kan der i afsnittet om anvendt regnskabspraksis oplyses om hvert af de pågældende data og informations karakteristika.

Følgende kan med fordel redegøres for i forhold til de enkelte indikatorer:

- Definition og beregningsmetode
- Formålet med indikatoren
- Datakilden og redegørelse for evt. forudsætninger
- Kvantificering og kommentarer til fremtidige mål
- Sammenligningstal
- Ændringer i opgørelsespraksis i forhold til tidligere år

Formidling

- Områder som udgangspunkt
Redegørelser om samfundsansvar opdeles ofte efter områder (fx "menneskerettigheder", "miljø", "korruption", osv.). Blandt fordelene ved denne opdeling er, at det gør det let for eksempelvis interessegrupper og NGO'er at finde information med relevans for netop dem. En områdeopdelt redegørelse er endvidere oplagt for virksomheder, der har tilsluttet sig FN's Global Compact, og virksomheder der anvender GRI's retningslinier.
- Aktivitetsopdeling
Virksomheder der er ikke så erfarne i at redegøre, kan vælge at lade deres redegørelse være opdelt efter aktiviteter. Ulempen på længere sigt er, at interessenterne vil få svære ved at overskue alle virksomhedens aktiviteter. Der bør virksomheden tilstræbe den områdeopdelte

redegørelse, der giver et bedre overblik over hvilke områder virksomheden beskæftiger sig med.

- Beskrivelse af, hvad der er opnået, frem for overordnet beskrivelser
Det er altid nemmere at huske og desuden mere troværdigt, hvis man hører om, hvad der konkret er opnået. Det er derfor hensigtsmæssigt at fortælle, hvad aktiviteterne konkret har betydet for virksomheden (såsom færre sygedage, færre klager fra naboer, bedre omdømme osv.).
- Eksempler og historier
Det er nemmere at redegøre med eksempler og historier end udelukkende med politikker, principper og strategier. Når virksomheden skal fortælle om sine aktiviteter, kan det således være en fordel at bruge en historie fra "det virkelige liv". Beskrivelse af en konkret situation bidrager til at gøre de overordnede politikker, principper og strategier mere konkrete. Det er særligt relevant, fordi det ofte kan være svært at måle, hvad virksomheden har opnået.
- Retvisende billede
Det er vigtigt at sikre sig, at det virksomheden rapporterer om stemmer overens med det, den gør. Det følger af Årsregnskabsloven, at ledelsesberetningen skal give en retvisende redegørelse. Hvis virksomheden stiller sig frem og siger, at den er samfundsmæssigt engageret, forpligter det. Selvom det er vigtigt at pointere, at redegørelsen ikke bør have karakter af reklame, kan det ikke undgås, at den vil være udstillingsvindue overfor omverdenen.

Tjekliste

Når redegørelsen er færdiggjort, er det vigtigt, at virksomheden tjekker om redegørelsen opfylder kravene i loven. Loven er opfyldt, når der er redegjort for:

- ✓ virksomhedens politikker vedrørende samfundsansvar, herunder hvilke standarder, retningslinier eller principper for samfundsansvar virksomheden eventuelt anvender
- ✓ hvordan virksomheden omsætter sine politikker til handling. fx hvilke systemer eller procedurer virksomheden har indført eller iværksat for at udmønte sine politikker
- ✓ hvad virksomheden vurderer at have opnået som følge af sit arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret
- ✓ eventuelt hvilke forventninger virksomheden eventuelt har for fremtiden på området
- ✓ hvor redegørelsen for samfundsansvar kan findes, såfremt den ikke er indeholdt i ledelsesberetningen

Derudover bør man som virksomhed tjekke, om selve redegørelsen for samfundsansvar overholder de grundlæggende kvalitetskrav til relevans og væsentlighed, sammenlignelighed, forståelighed, samt pålidelighed og verificerbarhed.

Uafhængig erklæring om redegørelsen

Virksomheden kan også vælge at rekvirere en uafhængig erklæring om virksomhedens redegørelse, for at øge redegørelsens troværdighed.

For brugeren af redegørelsen er værdien af erklæringen, at denne kan læse de konkrete data og informationer og vide, at de lever op til de almindeligt anerkendte kvalitetskrav. Det vil sige, at (i) de er fuldstændige; der er ikke sket udeladelse; (ii) de er målt og opgjort efter de principper og metoder, som beskrives i rapporteringen; (iii) de vedrører den periode, som rapporteringen er en beretning om; og (iv) de har sammenhæng med de aktiviteter, som læseren oplever, at de skal og det fremgår i rapporteringen klart med hvilke afgrænsning eller begrænsning, de konkrete data skal læses og forstås.

Det er altid relevant at overveje, om der er internationalt anerkendte standarder, som understøtter brugsværdien af en eventuel erklæring. Der findes overordnet set to typer af standarder, som er dominerende.

AA 1000AS er en international verificeringsstandard med en tilhørende standard for "accountability" principper. Et netværk (Accountability for Sustainable Development) af repræsentanter fra erhvervslivet, den offentlige sektor og samfundsfokuserede interessenter står bag denne organisation, som har til formål at promovere en bæredygtig udvikling via rapportering og regnskabsopgørelser. Fokus er især rettet mod interaktion mellem den enkelte virksomhed og dens interessenter; om valg af de væsentlige bæredygtighedsemner i et samspil med interessenter og om at reagere på interessenternes behov mv. under iagttagelse af virksomhedens forretningsmæssige udvikling og muligheder. Som grundlag for afgivelse af erklæringer af transparens karakter er AA1000AS en relevant grundlæggende standard.

ISAE 3000 har også den danske betegnelse RS3000. Denne standard anvendes til afgivelse af erklæringer med sikkerhed af ikke finansielle informationer og data. Standarden er i "familie" med de standarder, der er internationalt anerkendte til brug for erklæringer og påtegninger på finansielle rapporter og regnskaber.

2.1.3 Trin 3: Offentliggørelse af redegørelsen

Eksterne offentliggørelsesmåder

Ifølge loven er virksomheden forpligtet til at udbrede sin redegørelse enten:

- I årsrapportens ledelsesberetning
- i en supplerende beretning (fx bæredygtighedsrapport), hvortil der henvises i årsrapportens ledelsesberetning
- på virksomhedens hjemmeside med henvisning fra årsrapportens ledelsesberetning, eller
- som fremskridtsrapport eller spørgeskema udarbejdet til FN's Global Compact eller FN's PRI med henvisning fra ledelsesberetningen.

Virksomheden behøver dog ikke at begrænse sig til kun at anvende én af mulighederne. Da forskellige interessentgrupper muligvis foretrækker forskellige (ledelsesberetning, supplerende beretning, hjemmeside mv.) kan man som

virksomhed med fordel benytte sig af forskellige måder sideløbende med henblik på at nå så mange interessenter som muligt.

Endvidere er der eksempler på virksomheder, der behandler regnskab og redegørelse for samfundsansvar som sidestillede dele af årsrapporten, således at redegørelsen for samfundsansvar søges integreret med de finansielle oplysninger i årsrapporten.

Intern kommunikation

Ofte vil det også være relevant at benytte virksomhedens interne kommunikationskanaler til at udbrede kendskabet til virksomhedens samfundsansvar blandt medarbejderne. De interne kommunikationskanaler kan være:

- intranet
- nyhedsbreve
- personaleblade
- fællesmøder
- træning eller videreuddannelse
- medarbejder programmer

Den interne kommunikation om samfundsansvar vil typisk ske løbende over året, fx når projekter startes op eller afsluttes. Det kan endvidere være et brugbart værktøj i forbindelse med arbejdet med samfundsansvar og selve udarbejdelsen af redegørelsen.

2.2 Overblik over internationale standarder & principper for redegørelse om samfundsansvar

Loven stiller ikke krav om, at redegørelse for samfundsansvar skal ske i overensstemmelse med internationale standarder og principper for redegørelse for samfundsansvar. Dog kan virksomheder med fordel anvende – eller blot lade sig inspirere af – en eller flere af de anerkendte standarder og guidelines. Anvendelse af anerkendte standarder og principper kan bidrage til kvalitetssikring af redegørelsen samt til sammenlignelighed med andre virksomheder i samme eller andre brancher.

Denne del omhandler alene standarder og principper for redegørelse om samfundsansvar. For internationale standarder for selve arbejdet med samfundsansvar, se vejledningens del 3.

Nedenfor præsenteres de to mest anerkendte internationale værktøjer til brug for redegørelse for samfundsansvar; Global Compact fremskridtsrapport og Global Reporting Initiative (GRI). Endvidere præsenteres AA1000 som et værktøj til interessentdialog. Det er vigtigt at holde sig for øje, at de tre ikke kan sidestilles men repræsenterer hver sit formål. FN's Global Compact's retningslinier og anbefalinger til udarbejdelse af fremskridtsrapporter udgør en overordnet ramme, inden for hvilken man kan strukturere sin redegørelse. GRI er et mere omfattende sæt retningslinier for redegørelse for bæredygtighed, der bygger på specifikke indikatorer. AA1000 er en processtandard, der kan benyttes som inspiration for virksomheders inddragelse af interessenter i

arbejdet med FN's principper for samfundsansvar. I de følgende afsnit vil de hver især blive beskrevet, og til sidst i afsnittet vil det blive beskrevet hvorledes de tre kan supplere hinanden i virksomhedens arbejde med redegørelsen.

2.2.1 Global Compact fremskridtsrapport

FN's Global Compact er verdens største frivillige netværk for virksomheders samfundsansvar og indeholder ti principper for menneske- og arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption. Dette afsnit beskriver primært krav og processen omkring redegørelsen til Global Compact. Generel information om Global Compact og principperne i Global Compact findes i vejledningens del 3.

Som medlem af Global Compact forpligter man sig til årligt at beskrive, hvordan man i praksis forsøger at efterleve de ti principper i en såkaldt fremskridtsrapport (Communication on Progress). I løbet af 2009 vil det endvidere blive et krav, at tilsluttede virksomheder udarbejder en fremskridtsrapport allerede efter det første år, modsat 2 år som nu. Virksomhedens fremskridtsrapport skal desuden omfatte alle fire områder (menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø samt anti-korruption) senest fem år efter tilslutning. Alternativt skal virksomheden skrive hvorfor et givent område ikke er relevant at medtage.

Virksomheder, der ikke er medlemmer af Global Compact, kan med fordel overveje at redegøre for samfundsansvar ved hjælp af Global Compacts retningslinier og anbefalinger. På Global Compacts hjemmeside findes endvidere udmærket vejledning til redegørelse for virksomhedens samfundsansvar, som er frit tilgængelig for alle og gratis at anvende. Global Compact medlemmer kan endvidere få vejledning og råd hos UNDP's nordiske kontor i København.

En fordel ved at redegøre gennem den årlige fremskridtsrapport er, at aktiviteterne inden for virksomhedens samfundengagement samles i en mindre rapport, der kan være et effektivt kommunikationsværktøj i forhold til virksomhedens interne og eksterne interessenter.

Ved at redegøre gennem en Global Compact fremskridtsrapport, kan man endvidere bruge de bredt internationalt anerkendte principper i Global Compact som en ramme for redegørelsen. Dermed sikres gode muligheder for en fælles referenceramme, uanset hvor i verden virksomheden opererer. Derudover anerkender Global Compact, at virksomhederne har en forretningsdrevet tilgang til samfundsansvar. Virksomheden behøver derfor ikke arbejde med samtlige 10 principper, men bør prioritere sin indsats i forhold til virksomhedens kerneforretning. Læs mere om dette under afsnit 3.4.1. Samtidig angiver principperne rammerne for den risikostyring en virksomhed må tage, for at kunne hævde at være samfundsansvarlige.

En ulempe kan være at redegørelsen kan risikere at blive en isoleret øvelse uden tilknytning til årsrapporten. Omvendt kan en virksomheds årsrapport udmærket fungere som fremskridtsrapport, såfremt den opfylder de krav til form og indhold der gælder for fremskridtsrapporter.

Ønsker man som virksomhed at give sin fremskridtsrapport mere troværdighed i forhold til eventuelle interessenter, kan man vælge at få tredje part til at afgive en uafhængig erklæring om redegørelsen.

Der er ikke nogle direkte økonomiske omkostninger forbundet med hverken at tilslutte sig eller forlade initiativet ud over de omkostninger, der er forbundet med at foretage fremskridtsrapporteringen. Hvis virksomheden på et senere tidspunkt ophører sin tilslutning til initiativet, kan virksomheden risikere, at dens omdømme lider skade. En tilslutning til Global Compact indebærer altså en vis forpligtelse for virksomheden – også på længere sigt.

Krav til fremskridtsrapporten

Fremskridtsrapporten skal for det første indeholde en generel beskrivelse af, hvorledes virksomheden har støttet Global Compact i det forgangne regnskabsår. Denne beskrivelse bør fremlægges af den administrerende direktør, eller person med lignende position.

Dernæst skal rapporten indeholde en situationsrapport som beskriver, hvordan virksomheden har implementeret Global Compact og dets principper i det forløbne finansår. Dette afsnit bør indeholde følgende:

- En kortfattet beskrivelse af, hvordan virksomheden implementerer Global Compact og dets principper. Dette gælder både en beretning om de emner eller principper, virksomheden allerede agerer på og en beskrivelse af, hvordan virksomheden for fremtiden påtænker at gribe de øvrige principper og emner an.
- En beskrivelse af de væsentligste fremskridt eller forventede fremskridt. Disse kan evt. så vidt muligt beskrives ved brug af indikatorer eller mål. Kendte indikatorer kan anvendes - f. eks. indikatorer udviklet af Global Reporting Initiative (GRI).

Har virksomheden tilsluttet sig Global Compact skal rapporten lægges ud i Global Compacts offentlige database, således at rapporten bliver offentlig tilgængelig. Rapporten lægges ud på databasen gennem Global Compact sekretariatets hjemmeside.

Afleveres fremskridtsrapporten ikke til tiden, vil virksomheden blive markeret med en gul advarselstrekant på hjemmesiden, der indikerer den manglende afrapportering. Denne trekant bliver imidlertid rød, hvis den manglende rapport ikke indleveres i det kommende år.

[Link: Klik her for at Global Compact's guide til hvordan man laver en fremskridtsrapport](#)

Link: Få yderligere hjælp og vejledning til udarbejdelsen af fremskridtsrapporter fra andre virksomheder gennem Det Nordiske Global Netværk

Link: Få yderligere hjælp og vejledning til udarbejdelsen af fremskridtsrapporter fra UNDP's Nordisk Kontor i København

Nedenstående links henviser til fremskridtsrapporter udarbejdet af danske virksomheder:

[Link: Klik her for en oversigt over fremskridtsrapporter fordelt efter branche](#)

[Link: Klik her for en oversigt over fremskridtsrapporter fordelt efter virksomhedsstørrelse](#)

[Link: Klik her for en oversigt over fremskridtsrapporter fordelt efter årstal](#)

[Link: Klik her for en oversigt over fremskridtsrapporter fremhævet af Global Compact](#)

2.2.2 Global Reporting Initiative (GRI)

Global Reporting Initiative (GRI) er en anerkendt ramme for redegørelse om bæredygtighed. GRI indeholder principper og indikatorer, som virksomheder kan bruge til at måle og redegøre for deres økonomiske, miljømæssige og sociale præstationer. GRI samarbejder med Global Compact for at sikre den nødvendige sammenhæng mellem principper og indikatorer i redegørelsen for samfundsansvar.

GRI angiver en struktur for redegørelse for økonomiske, miljømæssige og sociale forhold med tilhørende kerneindikatorer og supplerende indikatorer. Derudover angives en række principper, som virksomheder bør tage højde for i forbindelse med forberedelse og udarbejdelse af redegørelsen.

Man kan som virksomhed vælge at redegøre i fuld overensstemmelse med GRI-retningslinjerne eller blot anvende retningslinjerne som udgangspunkt og inspiration til sin redegørelse.

Med henblik på at opfylde behovet for nybegyndere og erfarne virksomheder, og dem indimellem, opererer GRI med tre niveauer for udformningen af en redegørelse; C, B, og A. Niveau C repræsenterer den mest simple redegørelse som kun inkluderer et mindre udsnit af GRI-indikatorerne, mens niveau A er udtryk for redegørelse i fuld overensstemmelse med GRI guidelines. Såfremt tredjepart har afgivet en uafhængig erklæring om redegørelsen, kan hvert niveau suppleres med et plus (+).

Hvorvidt en redegørelse er mærket med C, B eller A er ikke et udtryk for redegørelsens kvalitet. Kategoriseringen er blot et udtryk for omfanget af GRI-indikatorer, der er medtaget i redegørelsen.

Fordelene ved GRI er derfor, at den er opbygget efter en fleksibel model, der gør det muligt at starte med et begrænset antal indikatorer (C niveau) og med tiden

udbygge redegørelsen til at omfatte flere indikatorer og derved opnå et højere niveau for redegørelsen.

Sector Supplements modsvarer de specifikke behov, nogle sektorer har, og udgør en yderligere del af GRI's Sustainability Reporting Framework. De er udarbejdet som støttemateriale til GRI's Sustainability Reporting Guidelines og kan bruges som støtte til – og ikke i stedet for – Sustainability Reporting Guidelines.

Der er foreløbig udarbejdet Sector Supplements for nedenstående sektorer. Nedenstående tabel opremser de Sector Supplements, der er igangsat frem til juni 2008, og som befinder sig på forskellige udviklingsstadier.

<u>GRI Sector Supplements</u>	<u>Påbegyndt</u>
Airports	2008
Apparel & Footwear	2005
Automotive	2005
Electric Utilities	2006
Financial Services	2005
Food Processing	2007
Logistics & Transportation	2002
Mining & Metals	2005
NGO	2007
Public Agencies	2003
Telecommunications	2002
Tour Operators	2002

GRI har indtil videre offentliggjort en liste med de virksomheder og organisationer, som GRI har kendskab til har redegjort for deres samfundsansvar i henhold til GRI fra 2008 og fremefter.

[Link: Klik her for at læse mere om Global Reporting Initiative \(GRI\)](#)

[Link: Klik her for at downloade GRI's retningslinier](#)

[Link: Klik her for at downloade Global Compact & GRI's fælles publikation om at kombinere principperne i Global Compact med GRI's retningslinier](#)

[Link: Klik her for en oversigt over redegørelser via GRI mærket med C og C+ \(primært relevant for nybegyndere\)](#)

[Link: Klik her for en oversigt over redegørelser via GRI mærket med B og B+](#)

[Link: Klik her for en oversigt over redegørelser via GRI mærket med A og A+ \(primært relevant for erfarne virksomheder\)](#)

2.2.3 AA1000

AA1000 serien er standarder til interessentdialog udviklet af AccountAbility. Anvendelse af AA1000 ligger ud over lovkravet, men kan benyttes som inspiration i forbindelse med virksomhedens arbejde med FN's principper.

AA1000 bygger på tre principper: Involvering, væsentlighed og lydhørhed. Standarderne kan bruges af forskellige typer organisationer fra multinationale virksomheder til små og mellemstore virksomheder, regeringer og organisationer i civilsamfundet.

Konkret definerer AA1000 en række handlinger, som de mener virksomheder bør foretage sig:

- etablere en strategi baseret på en omfattende og balanceret forståelse af og respons på væsentlige temaer og interessenteres krav og forventninger
- etablere mål og standarder, som strategien kan måles i forhold til
- offentliggøre en redegørelse for strategi, mål, standarder og performance til interessenter, der baserer deres handlinger og beslutninger på denne information.

Det første princip, involvering, handler om interessenteres deltagelse i at udvikle og opnå en ansvarlig og strategisk respons på bæredygtighed. Fokus er på at involvere interessenterne i beslutningsprocessen i forbindelse med virksomhedens virke og udvikling. Involvering kræver en defineret proces for interessenteres deltagelse, samt en løbende kortlægning af, hvem der er de relevante interessenter, hvilke behov, krav og forventninger, de har, og måden hvorpå de bedst involveres i beslutningsprocessen.

Væsentlighed handler om at bestemme relevansen og betydningen af et område for virksomheden og dens interessenter. Et væsentligt område er et, der vil påvirke beslutninger, handlinger og performance for en virksomhed eller dens interessenter. Det er vigtigt at holde for øje, at det er virksomheden, der er ansvarlig for at vurdere, hvad der er væsentligt - ikke dens interessenter. Det er det forretningsdrevne samfundsansvar, der er udgangspunktet. Der lægges dermed vægt på, at virksomheden agerer strategisk i dens håndtering af bæredygtighedsemner.

Lydhørhed er virksomhedens respons på de krav og forventninger, der er rejst af interessenterne. En virksomhed har naturligvis ikke ubegrænsede ressourcer, og derfor må dens respons på interessenterne nødvendigvis prioriteres. Denne prioritering sker i forhold til både virksomhedens generelle strategi og i forhold til interessenteres krav og forventninger.

Det handler altså om, at de tre principper skal være en integreret del af hele virksomhedens måde at tænke og arbejde på. Hermed menes, at de tre principper ikke alene bruges af ledelsen. Men at de også anvendes bredt og kontinuerligt af virksomhedens øvrige medarbejdere.

Link: [Læs mere om AA1000](#)

Link: AA1000 Assurance Standard 2008

Link: AA1000 AccountAbility Principles Standard 2008

2.2.4 Kobling mellem Global Compact & GRI

Global Compact og GRI kan sammen udgøre et godt grundlag for vejledning af virksomheder i, hvordan de skal udarbejde deres bæredygtighedsrapporter.

GRI's G3 retningslinier indeholder en lang række principper for og instruktioner om, hvordan man vælger og forbereder oplysninger om de økonomiske, sociale og miljømæssige emner, der skal rapporteres om. Hvis de sammenfattes, kan alle disse principper og instruktioner præsenteres som 5 trin til forberedelse af rapporteringsprocessen.

- Forberedelse
- Forbindelse
- Definition
- Overvågning
- Kommunikation

Disse fem faser forklares nærmere i GRI Pathways Learning Publication: 'The GRI sustainability reporting cycle: A handbook for small and not-so-small organizations', som er tilgængelig på flere sprog i GRI's e-butik: <http://www.globalreporting.org/Learning/E-Shop/>.

GRI G3 retningslinjerne er blevet udviklet på grundlag af flere internationale aftaler såsom 'The International Labour Organization's Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work', 'The Rio Declaration on Environment and Development' og 'The United Nations Declaration against Corruption' – dvs. de same konventioner der ligger til grund for FN's Global Compact.

Da Global Compact og GRI begge er baseret på de samme internationale aftaler, er der stor overensstemmelse mellem de to metoder. I praksis er principperne en god vejledning, når en virksomhed skal vurdere, hvad den har opnået som følge af sin indsats. Principperne kan samtidig hjælpe, når virksomhederne skal organisere oplysningerne, så de kan udarbejde den endelige rapport.

I 2007 forberedte GRI og UN Global Compact en fælles udgivelse om synergieffekten mellem de to. Dette dokument hedder: 'Making the connection - The GRI Guidelines and the UNGC Communication on Progress' og kan downloades gratis fra GRI's hjemmeside: <http://www.globalreporting.org/Learning/ResearchPublications/Tools.htm>

[Link: Klik her for en oversigt over, hvordan de ti principper i Global Compact er knyttet til GRI's resultatindikatorer \(engelsk\)](#)

[Link: Klik her for eksempler på redegørelser, der kombinerer Global Compact og GRI](#)

2.2.5 Kobling mellem GRI & AA1000

Fokus i AA1000 Series and Standards er de relationer, som virksomheden skal opbygge til sine interessenter, at disse skal konsulteres om strategiske mål, og at virksomheden også skal stå til regnskab over for dem.

Serien består af følgende standarder:

- The AA1000 AccountAbility Standard
- The AA1000 Assurance Standard
- The AA1000 Stakeholder Engagement Standard

Denne AA-serie kan forenes med brugen af GRI G3 Guidelines og den femfasede rapporteringsproces.

Global Reporting Initiative og Accountability har sammen udarbejdet en vejledning, der forklarer virksomhederne, hvordan de skal bruge AA-standarderne sammen med GRI Guidelines: 'Guidance for the use of AA1000 AS (2008)' (udkast af 24. oktober 2008). Vejledningen kan downloades gratis fra AccountAbility's hjemmeside

(http://www.accountability21.net/uploadedFiles/publications/Guidance%20for%20the%20use%20of%20AA1000AS_2008__Exposure%20Draft.pdf).

Del 3: Hvordan kan vi arbejde med forretningsdrevet samfundsansvar?

For at få det maksimale udbytte af redegørelsen for samfundsansvar bør redegørelsen være en del af en overordnet strategi på området og ikke et mål i sig selv. Formålet med redegørelsespligten er således at motivere danske virksomheder og investorer til at forholde sig aktivt til, hvordan de med deres kernekompetencer kan bidrage til løsningen af samfundsmæssige udfordringer. Hvordan de konkret vælger at bidrage er imidlertid deres egen beslutning. I dette kapitel kan virksomheder hente inspiration til arbejdet med forretningsdrevet samfundsansvar.

3.1 Hvad er forretningsdrevet samfundsansvar?

Samfundsansvar er et bredt begreb, der kan omfatte utallige aktiviteter. Overordnet set kan samfundsansvar fx omfatte nedenstående emner:

Samfundsansvar skaber størst værdi for en virksomhed, når det supplerer virksomhedens kerneforretning, og når samfundengagementet er en integreret del af virksomheden og dens processer. Forretningsdrevet samfundsansvar handler om at vælge de aktiviteter, der er i overensstemmelse med virksomhedens værdier og udfordringer og som skaber værdi.

Vejledningens fokus på forretningsdrevet samfundsansvar handler ikke om at underkende den store indsats, som virksomheder, investorer og en række frivillige, private organisationer yder for at bidrage til en positiv samfundsudvikling, uden at det nødvendigvis forbedrer konkurrenceevnen. Tværtimod er disse brede og almennyttige tiltag med deres samfundsmæssige værdi ligeledes væsentlige, og denne indsats kan beskrives side om side med virksomhedernes forretningsdrevne tilgang til samfundsansvar.

For mange virksomheder vil der typisk være tale om at fokusere og forbedre en indsats, virksomheden i forvejen gør. På denne måde kan samfundsansvar blive en naturlig del af forretningsstrategien, der også tænkes ind i nye aktiviteter. Netop når virksomhedens samfundsansvar tager udgangspunkt i dens kerneforretning, kan det betegnes forretningsdrevet samfundsansvar.

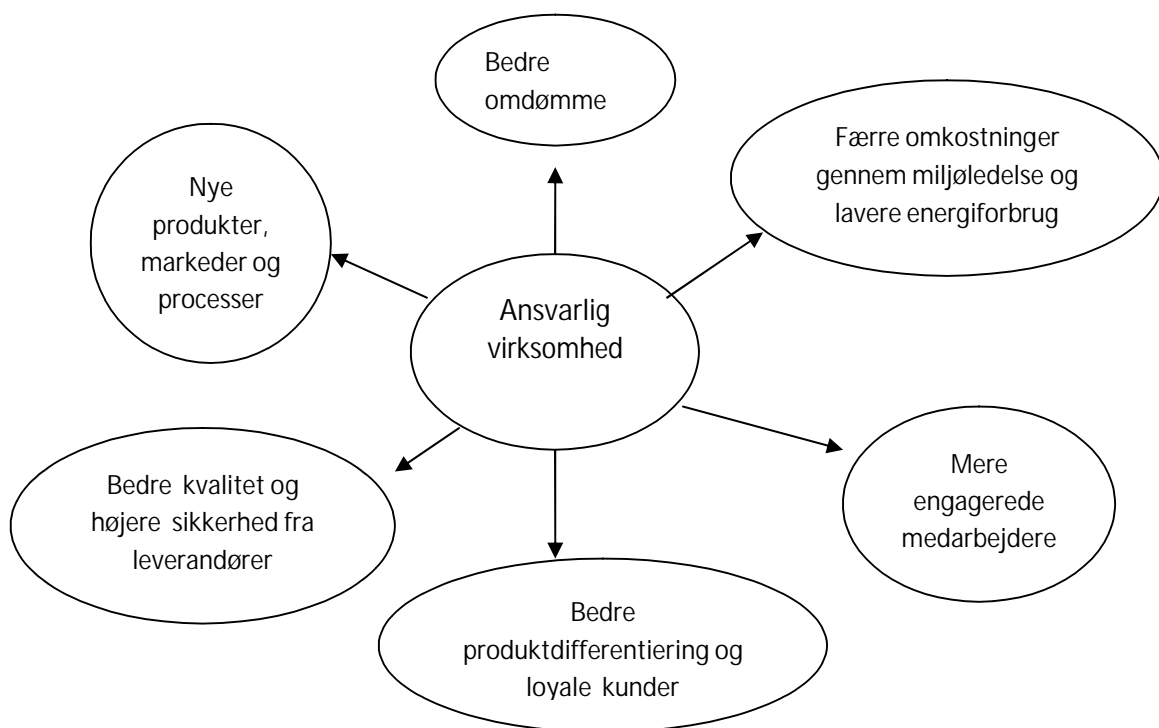
Den væsentligste fordel ved forretningsdrevet samfundsansvar er, at virksomhedens særlige viden og kernekompetencer udnyttes aktivt til gavn for både virksomheden og for samfundet. Samtidig integreres samfundsansvar i hele virksomhedens organisation. På den måde hjælper virksomheden med at imødekomme samfundsmæssige problemstillinger, samtidig med at der skabes nye vækstmuligheder for virksomheden selv.

Virksomheder kan for eksempel:

- stille krav til leverandører om at overholde menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder og aktivt samarbejde med leverandører om at integrere disse krav med henblik på at forbedre sociale og miljømæssige forhold. Det kan forbedre både kvalitet og leverandørsikkerhed.

- arbejde med klima- og miljøledelse i form af et systematisk klima- og miljøarbejde, nedsætte råvare- og energiforbruget eller investere i miljø- og energieffektiv teknologi. Det kan reducere virksomhedens omkostninger til for eksempel energi, kemikalier, CO2-afgifter og lignende.
- udvikle nye produkter eller ydelser, der indeholder en social eller miljømæssig dimension. Det kan give virksomheden adgang til nye markeder og mulighed for at differentiere sig fra sine konkurrenter.
- forbedre arbejdsvilkår og arbejdsmiljø internt i virksomheden. Det kan give mere engagerede og motiverede medarbejdere og gøre det muligt at tiltrække og fastholde medarbejdere.
- kommunikere aktivt om arbejdet med samfundsansvar til kunder, forbrugere, interesseorganisationer og andre interessenter. Det kan dels bidrage til øget arbejde med samfundsansvar hos disse aktører, og dels give virksomheden et bedre omdømme.

Nedenstående figur giver et udsnit over mulige fordele for virksomheden ved samfundsansvar:

Som det fremgår ovenfor dækker forretningsdrevet samfundsansvar over mange forskellige emner. Nedenstående links kan give inspiration til, hvordan man kan gribe arbejdet med de enkelte emner an.

[Link: Læs om hvordan man kan arbejde strategisk med samfundsansvar](#)

[Link: Læs om interessentaktiviteter](#)

[Link: Læs om medarbejderaktiviteter](#)

[Link: Læs om kundeaktiviteter](#)

[Link: Læs om aktiviteter i leverandørkæden](#)

[Link: Læs om samfundsaktiviteter](#)

[Link: Læs om miljøaktiviteter](#)

[Link: Læs om innovationsaktiviteter](#)

[Link: Læs om kommunikationsaktiviteter](#)

3.2 Dilemmaer i arbejdet med forretningsdrevet samfundsansvar

Selvom forretningsdrevet samfundsansvar kan styrke virksomhedens vækst og konkurrencedygtighed, kan det samtidig stille virksomheder over for vanskelige dilemmaer. Effekten af virksomheders samfundsansvar viser sig i mange tilfælde først på længere sigt, hvorfor det som virksomhed kan virke uoverskueligt at komme i gang. Derudover er de samfundsmæssige spørgsmål, som virksomheder kan engagere sig i, er ofte komplekse og indeholder mange facetter.

Hvordan skal virksomheder for eksempel forholde sig til, at en leverandør bruger mange farlige kemikalier eller ikke overholder grundlæggende rettigheder? Skal virksomheden afbryde samarbejdet for at markere dens værdier eller fortsætte samarbejdet og arbejde for at forbedre de kritisable forhold? Også korrupsion kan stille virksomheden over for vanskelige spørgsmål - skal en virksomhed gå på kompromis med en grundholdning om at undgå korrupsion for at bevare markedsandele og dermed skabe job på gode vilkår?

Selv på et område som børnearbejde, hvor det etisk forsvarlige standpunkt umiddelbart synes klart, er der en indbygget kompleksitet i at tage samfundsansvar. Red Barnet har peget på, at vestlige virksomheders forsøg på at beskytte børn mod børnearbejde i praksis kan sætte børn og deres familier i en endnu værre situation. Børnearbejdsproblematikken er kompleks, og børn fra 14-18 år må rent faktisk gerne arbejde et begrænset antal timer om dagen, under forudsætning af, at arbejdet ikke er farligt og ikke hindrer børnenes skolegang. I fattige lande er virkeligheden beklageligvis, at børn endda har brug for at arbejde for at overleve. Når ikke de kan arbejde i den formelle sektor, tvinges de ud i den uformelle sektor, i farligt arbejde, prostitution og gadeliv. Det er med andre ord ikke nødvendigvis ansvarligt og til børnenes bedste at indføre fuldt stop for børn under 18-årige, da det afhænger af konteksten og i nogle tilfælde kan modarbejde børns ret til et værdigt liv og et ordentligt, sikkert og rimeligt betalt arbejde.

Svaret på sådanne dilemmaer forbundet med samfundsansvar må findes i virksomhedens grundlæggende værdier. Med afsæt i værdier og traditioner er det afgørende at sikre sammenhæng i virksomhedens adfærd. Det vil for eksempel være problematisk, hvis en virksomhed aktivt kommunikerer sit ansvar for at skabe rummelighed på det danske arbejdsmarked, mens der samtidig produceres

under uacceptable forhold hos en af virksomhedens leverandører. Det er med andre ord vigtigt, at virksomheder arbejder for at skabe sammenhæng i deres aktiviteter og kommunikerer troværdigt om arbejdet med samfundsansvar som en integreret del af virksomhedens forretningsstrategi.

Det er endvidere vigtigt at understrege, at virksomheders samfundsansvar ikke nødvendigvis mindsker behovet for lovgivning om sociale og miljømæssige forhold. Lovgivningen fastsætter, og skal fortsat fastsætte de grundlæggende sociale og miljømæssige krav, som alle virksomheder skal leve op til. Og regeringen lægger vægt på, at beskyttelsesniveauet er højt.

Når virksomheder tager samfundsansvar, betyder det ikke, at der flyttes ansvar eller opgaver fra staten til virksomhederne. Men erhvervslivets frivillige indsats kan derimod være et godt – og i mange tilfælde nødvendigt – supplement til lovgivningen. Det skyldes, at lovgivning alene ikke nødvendigvis kan løse komplekse udfordringer i vores samfund. Vi har i stigende grad behov for at udvikle nye løsninger på samfundsmæssige udfordringer – og her er der brug for virksomhedernes engagement, kompetencer og innovationsevne. Det kan for eksempel være at udvikle energibesparende teknologier eller ved at fremme hensynet til menneskerettigheder og gode arbejdsforhold.

Samfundsansvar betyder således ikke, at virksomheden skal påtage sig opgaver, som det offentlige er bestemt til at udføre. Derimod kan virksomheden med sin særlige viden og kompetence bidrage til at løse samfundsmæssige udfordringer som en del af virksomhedens daglige forretning – en indsats der både kan komme den enkelte virksomhed og samfundet til gode.

3.3 Oversigt over mulige aktiviteter i arbejdet med forretningsdrevet samfundsansvar

Skemaet nedenfor giver et overblik over mulige initiativer for virksomheder med forskellige behov. Skemaet skal ikke opfattes som en udtømmende liste eller en tjekliste, der garanterer en god redegørelse – skemaet er udelukkende ment som inspiration. De nævnte initiativer/aktiviteter bliver uddybende forklaret i den resterende del af kapitlet.

Virksomhedens situation	Virksomhedens behov	Hvordan kan man komme videre?
Har ingen politikker for samfundsansvar og ingen aktiviteter på området	Udarbejdelse af politikker	Få gode råd til udarbejdelse af politikker for samfundsansvar (Link til OMO, kap. 1)
		Se eksempler på andre virksomheders politikker
		Hent inspiration i internationalt anerkendte principper for samfundsansvar – fx FN's Global Compact
	Igangsætning af aktiviteter	Hent inspiration fra projekt Overskud med Omtanke, som indeholder gode råd til hvordan man

		<p>kan arbejde strategisk med samfundsansvar. Find ud af hvilke områder der giver mest mening for din virksomhed at beskæftige sig med. (Link til OMO kap. 1)</p> <p>Få hjælp til håndtering af sociale og miljømæssige krav i leverandørkæden i CSR-kompasset (Link til OMO, kap. 5)</p> <p>Få hjælp til udarbejdelse af klimastrategi og beregning af CO2-udledning i Klimakompasset (www.klimakompasset.dk)</p> <p>Få hjælp til vurdering af egen og/eller leverandørers efterlevelse af de mest fundamentale internationale standarder for menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder i Human Rights Quick Check (Link til Quick Check)</p>
Har ingen politikker for samfundsansvar, men har aktiviteter på området	Udarbejdelse af politikker	Få gode råd til udarbejdelse af politikker for samfundsansvar (Link til OMO, kap. 1)
Har politikker for samfundsansvar, men har ingen/få aktiviteter på området	Igangsætning af (flere) aktiviteter	<p>Hent inspiration fra projekt Overskud med Omtanke, som indeholder gode råd til hvordan man kan arbejde strategisk med samfundsansvar. Find ud af hvilke områder der giver mest mening for din virksomhed at beskæftige sig med. (Link til OMO, kap. 1)</p> <p>Få hjælp til håndtering af sociale og miljømæssige krav i leverandørkæden i CSR-kompasset (www.csrkompasset.dk)</p> <p>Få hjælp til udarbejdelse af klimastrategi og beregning af CO2-udledning i Klimakompasset (www.klimakompasset.dk)</p> <p>Få hjælp til at vurdere egen og/eller leverandørers efterlevelse af de mest fundamentale internationale standarder for menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder i Human Rights Quick Check (Link til Quick Check))</p>
Har politikker for samfundsansvar og mange aktiviteter på	Etablering af overordnet struktur/ramme for arbejdet	Læs om FN's Global Compact, som er en frivillig ramme for samfundsansvar, der indeholder ti

området		principper inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupktion (se afsnit 3.4,1)
		Læs om OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder, der er en frivillig ramme for 'principper for god forretningssskik' (se afsnit 3.4.4)
	Etablering af forbedrede processer/systemer	Læs om ISO 26000, der er en international vejledning med retningslinjer for virksomheders arbejde med samfundsansvar (se afsnit 3.5.1)
		Læs om ISO 14001, der er en international standard for miljøledelse (se afsnit 3.5.2)
		Læs om OHSAS 18001, der er en international standard for arbejdsmiljøledelse (se afsnit 3.5.3)
Læs om SA 8000, der er en international standard for social ansvarlighed (se afsnit 3.5.4)		

3.4 Internationale principper for samfundsansvar

Nedenfor beskrives de mest anerkendte internationale principper for samfundsansvar.

3.4.1 FN's Global Compact

FN's Global Compact er verdens største netværk for virksomheder med fokus på virksomheders samfundsansvar. Initiativet har stor tilslutning fra danske virksomheder. Kernen i Global Compact er ti principper, baseret på FN og ILO's internationale konventioner for menneske- og arbejdstagerrettigheder, Rio-deklarationen vedrørende miljøbeskyttelse og udvikling samt FN's konvention om anti-korrupktion. Dermed kan principperne fungere som en fælles referenceramme for virksomheder over hele verden. Ved tilslutning til Global Compact forpligter virksomheden sig til kontinuerligt at arbejde for opfyldelsen af de ti principper. De ti principper er:

Menneskerettigheder

1. Virksomheder bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder og
2. sikre sig, at de ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.

Arbejdstagerrettigheder

3. Virksomheder bør opretholde organisationsfrihed og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling,
4. støtte udryddelse af alle former for tvangsarbejde,
5. støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde, og

6. eliminere diskrimination i arbejds- og ansættelsesforhold.

Miljø

7. Virksomheder bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer,
8. tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed, og
9. tilskynde udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.

Anti-korruption

10. Virksomheder bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse.

Princippet om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption er allerede en del af gældende dansk ret. Danske virksomheder er derfor juridisk forpligtet til at overholde Global Compacts ti principper i forhold til deres virksomhed i Danmark. Udfordringerne er imidlertid langt større, når danske virksomheder opererer i udlandet, hvor sociale og miljømæssige forhold ofte ikke lever op til det danske niveau.

Princippet i Global Compact er overordnede, og den enkelte virksomhed bestemmer selv, hvordan og hvor hurtigt den vil integrere dem i sin forretningsstrategi. Tilslutning til principperne har karakter af en erklæring om, at virksomheden frivilligt vil gøre en aktiv indsats for løbende at gøre en særlig indsats for fremskridt på de emner, principperne vedrører.

Når en virksomhed har tilsluttet sig Global Compact er den forpligtet til:

- At ændre sin forretningsdrift, så principperne i Global Compact bliver en del af strategien og de daglige aktiviteter.
- At fremme Global Compact i offentligheden gennem diverse kommunikationskanaler (for eksempel pressemeddelelser, taler og andet).
- At beskrive hvordan virksomheden i praksis forsøger at efterleve Global Compact-principperne i den såkaldte fremskridtsrapport (Communication on Progress). Den første fremskridtsrapport skal senest afleveres to år efter tilslutningen til Global Compact og efterfølgende én gang årligt.

Det afgørende er ikke, at virksomheden lever op til alle FN's principper fra første dag, men at den er indstillet på i en kontinuerlig proces at forbedre efterlevelsen af principperne – både i virksomheden og i forhold til leverandører.

Virksomheden må prioritere sin indsats i forhold til sine kernekompetencer, udfordringer samt risici, og på den baggrund vurdere, hvilke aktiviteter der vil være relevante. Denne fleksibilitet er en fordel for virksomhederne, der så selv kan implementere de overordnede principper i deres forretning, hvilket netop er tanken med forretningsdrevet samfundsansvar.

Under FN findes desuden et klimainitiativ, Caring for Climate, der er udarbejdet af Global Compact, UNEP og World Business Council for Sustainable

Development (WBCSD) i samarbejde med erhvervsorganisationer og NGOer. Global Compact-virksomheder tilskyndes at tilslutte sig erklæringen, der forpligter virksomhederne til blandt andet at øge sin energieffektivitet, reducere CO2-udledninger, sætte frivillige reduktionsmål, være "ambassadør" for klimaforbedringer og uddanne medarbejdere.

Virksomheder i Norden kan endvidere få inspiration og sparring til arbejdet med principperne i Global Compact gennem deltagelse i Det Nordiske Global Compact Netværk. Derudover er det UNDPs Nordiske Kontor i Københavns opgave at rådgive danske virksomheder, der ønsker at tilslutte sig Global Compact.

[Link til Global Compact](#)

[Link til Global Compact Network Nordic Countries](#)

[Evt. link til Human Rights Compliance Assessment 2.0 \(kommende\)](#)

3.4.2 FN's Principper for ansvarlige investeringer (UN PRI)

I begyndelsen af 2005 inviterede FN's daværende Generalsekretær 20 af verdens største institutionelle investorer til at udarbejde principper for ansvarlige investeringer. Denne proces blev koordineret af FN's Global Compact og FN's "Environment Programme Finance Initiative" (UNEP FI).

Resultatet blev FN's Principper for ansvarlige investeringer, som er gengivet nedenfor:

Investoren vil:

1. indarbejde miljø, sociale forhold samt aktivt ejerskab i investeringsanalysen og beslutningsprocessen
2. være aktive ejere og indarbejde miljø og sociale forhold i vores politikker vedrørende ejerskab og i den praktiske håndtering af investeringerne
3. søge at opnå åbenhed om miljø, sociale forhold og aktivt ejerskab fra de selskaber, vi investerer i
4. fremme accept og implementering af principperne inden for den finansielle industri
5. samarbejde med henblik på at øge effektiviteten i implementeringen af principperne
6. redegøre for vores aktiviteter og fremskridt omkring implementeringen af principperne.

Medlemmerne af PRI opdeles i tre kategorier:

1. Asset owners: Pensionskasser, forsikringselskaber og andre institutionelle investorer
2. Investment managers: Investeringsbanker
3. Professional service partners: Investeringsrådgivere.

Som ved Global Compact er PRI overordnede principper. FN understreger selv, at PRI ikke må betragtes som en certificering, men snarere som brede principper. Investorer kan efterleve PRI gennem mange forskellige strategier, og

det væsentlige er enighed om målet, der arbejdes hen i mod. For eksempel vil det være i fuld overensstemmelse med PRI, at en investor strategisk fokuserer sin indsats, der hvor problemer eller risici er størst. Ligeledes er det også i overensstemmelse med PRI at stille krav til et enkelt projekt, som der investeres i – uden at investoren skal stå til regnskab for, at virksomhedens efterlevelse af sociale og miljømæssige krav i andre sammenhænge.

For nogle investorers vedkommende vil forpligtelserne ikke betyde nye aktiviteter. Derimod vil der være tale om at ændre eller udvide eksisterende aktiviteter. For andre investorer vil omstillingen til at inddrage samfundsansvar i forretnings- og investeringsstrategien indebære visse omkostninger.

FN har oprettet et sekretariat, som har til opgave at hjælpe investorer med at implementere principperne i PRI. FN's støtteaktiviteter fokuserer på at give medlemmerne viden om implementeringsprocessen til rådighed, at skabe netværk blandt medlemmer af PRI, at fremme vidensdeling gennem et web-baseret intranet for medlemmerne, og i en årlig undersøgelse at undersøge best practise på området.

FN's principper for samfundsansvar er ikke ekskluderende i forhold til andre principper, som kan komplementere de overordnede principper i Global Compact og PRI. Det er således muligt for enhver virksomhed, der tilslutter sig Global Compact, samtidig at efterleve andre principper som for eksempel OECD's retningslinjer, hvis den finder det relevant.

3.4.3 OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder

OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder fra 1976 (revideret i 2000) er anbefalinger fra regeringerne til de multinationale virksomheder. De udgør en frivillig ramme for "principper for god forretningssskik". Retningslinjerne er udformet for at bidrage til, at såvel store som små multinationale selskaber handler i overensstemmelse med de politiske og samfundsmæssige standarder, der er gældende i de involverede lande. Retningslinjerne tilsigter at fremme og udvikle bæredygtighed og social ansvarlighed og at skabe et klima af tillid mellem virksomheder, arbejdstagere, offentlige myndigheder og samfundet som helhed.

Retningslinjerne er ikke retligt bindende, men regeringerne vil arbejde for, at de efterleves. Den danske regering lægger betydelig vægt på, at Retningslinjerne følges. Efter Retningslinjerne skal der i de tilsluttede lande oprettes et Nationalt Kontaktpunkt. De Nationale Kontaktpunkter har til opgave at fremme efterlevelsen af Retningslinjerne. Sager om virksomheder, der i Danmark eller i udlandet handler i strid med retningslinjerne, kan indbringes for Det danske Kontaktpunkt.

Retningslinjerne er en del af OECD Erklæringen om internationale investeringer og multinationale virksomheder, som også indeholder en opfordring til, at landene behandler alle investorer på samme måde, at det undgås, at virksomhederne pålægges modstridende forpligtelser, og at der er fuld åbenhed og samarbejde om, hvorledes regeringerne søger at påvirke investeringsstrømmene.

Retningslinjerne er støttet af et stort antal lande og sætter standarder dækkende en bred vifte af aspekter af "god forretningsskik", for eksempel i forhold til beskæftigelse, forholdet mellem arbejdsgivere og lønmodtagere, miljø, oplysningspligt, konkurrence, korrupsion, beskatning samt ny viden og teknologi. OECD-landenes regeringer (samt Argentina, Brasilien og Chile) har tilsluttet sig Retningslinjerne. De tilsluttede lande arbejder for, at Retningslinjerne efterleves. Retningslinjerne dækker multinationale selskabers aktiviteter i både tilsluttede og ikke-tilsluttede lande.

En af styrkerne ved Retningslinjerne er, at de støttes af både arbejdsgivernes og arbejdstagernes organisationer. De til OECD knyttede rådgivende organer, der består af repræsentanter for de nævnte organisationer, har tilsluttet sig principperne i Retningslinjerne og er aktive medspillere i arbejdet med at udbrede deres anvendelse.

Målsætningen med Retningslinjerne er ikke at indføre forskellige vilkår for multinationale selskaber og lokale virksomheder, men at gengive normer for god adfærd for alle virksomheder. Det er frivilligt for virksomhederne at følge Retningslinjerne.

3.5 Internationale standarder for samfundsansvar

Udover ovenstående principper for samfundsansvar eksisterer en række internationale standarder inden for specifikke emner indenfor samfundsansvar. Med undtagelse af ISO 26000 er det muligt at blive certificeret efter disse standarder. Standarderne er beskrevet nedenfor.

3.5.1 ISO 26000

ISO 26000 er en international vejledning med retningslinjer for virksomheders arbejde med samfundsansvar. Standarden udkommer i 2010 (www.isotec.iso.org)

3.5.2 ISO 14001

ISO 14001 er en international standard, som danner grundlag for fastlæggelse af miljøledelse. Standarden specificerer, hvad som kræves for at danne et miljøledelsessystem med udgangspunkt i virksomheden, dens processer og aktiviteter med fordeling af ansvar og kompetencer samt miljøopgaver i hverdagen (www.iso.org).

3.5.3 EMAS,

EMAS står for "Eco-Management and Audit Scheme", og er EU's frivillige miljøledelsesordning. Miljøledelse efter EMAS indebærer, at virksomheden gennemfører en indledende miljøgennemgang, løbende forbedrer miljøindsatsen ud over hvad loven kræver, fastsætter en miljøpolitik og målsætninger for miljøarbejdet, offentliggør en miljøreddegørelse samt inddrager medarbejderne aktivt i miljøarbejdet. For at blive EMAS-registreret skal en virksomhed kortlægge og minimere den direkte miljøbelastning fra dens aktiviteter – og de indirekte

miljøforhold fra produkter og serviceydelser. Miljøledelse er desuden et værktøj til at arbejde proaktivt og strategisk med bæredygtige indkøb. Læs mere under "bæredygtige indkøb".

3.5.4 OHSAS 18001

OHSAS 18001 er en international arbejdsmiljøledelsesstandard (www.ds.dk).

3.5.5 SA 8000

SA 8000 er en international standard for arbejdet med social ansvarlighed i leverandørkæden. SA 8000 bygger på principperne i ISO 9001 og er derfor en standard, der kan implementeres sammen med andre ledelsessystemer. Standarden bygger på ILO-konventionerne, FN's Menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen, herunder børnearbejde, tvangsarbejde, sikkerhed og sundhed, lønkomensation, anti-diskrimination og foreningsfrihed (www.sa-intl.org).

3.6 Værktøjer til samfundsansvar

Nedenfor beskrives en række værktøjer, som virksomheder kan have gavn af i deres arbejde med samfundsansvar.

3.6.1 Overskud med Omtanke

Projekt Overskud med Omtanke blev igangsat i 2005 og har sat strategisk samfundsansvar på dagsordenen ved blandt andet at undervise mere end 12.500 ledere og medarbejdere i danske små og mellemstore virksomheder. Dermed er projektet det hidtil største og mest omfattende af sin art, i Danmark såvel som internationalt.

Overskud med Omtanke har været et projekt under Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og støttet af Arbejdsmarkedsstyrelsen (via Rummelighedspuljen) og den Europæiske Socialfond. Formålet har været at udvikle samfundsansvar som et strategisk konkurrenceparameter i danske små og mellemstore virksomheder.

Link: <http://www.samfundsansvar.dk/sw38407.asp>

3.6.2 CSR-kompasset

CSR-kompasset hjælper virksomheden med at håndtere krav om social og miljømæssig ansvarlighed - uanset om det er virksomheden selv, der skal dokumentere sin ansvarlighed over for kunder, eller om virksomheden ønsker at stille krav til leverandører m.v. CS-Rkompasset er blevet til i et samarbejde mellem Økonomi- og Erhvervsministeriet, Institut for Menneskerettigheder og DI.

Link: www.csrkompasset.dk

3.6.3 Klimakompasset

Klimakompasset hjælper danske virksomheder med at udarbejde en klimastrategi og beregne deres CO₂-udledning. Klimakompasset er resultatet af et samarbejde mellem Økonomi- og Erhvervsministeriet og DI.

Link: www.klimakompasset.dk

3.6.4 GHG-protokollen

GHG-protokollen (Green House Gas protocol) er udviklet af World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) og World Resources Institute (WRI). Der er en opgørelsesstandard for CO₂-emissioner, hvor emissionerne inddeles i tre såkaldte "scopes", alt efter hvorfra emissionerne stammer og med hensyn til den (direkte) kontrol en virksomhed har med emissionerne: Scope 1 omfatter emissioner der stammer fra virksomhedens eget forbrug af brændsler. Scope 2 omfatter emissioner fra den energi virksomhederne køber hos fx et energiselskab og som typisk bringes til virksomheden via ledningsnettet. Det er især el - og DK også fjernvarme. Scope 3 omfatter i princippet alt andet! Det kan være ansattes forretningsrejser, transportydelser, der købt hos et transportselskab (i modsætning til hvis man selv kører sine vare ud) samt i eet eller andet omfang emissioner fra produkters brugs og bortskaffelsesfase, fra underleverandører osv.

Klimakompassets CO₂-beregner opdeler virksomhedernes / brugernes CO₂-emissioner i de nævnte scopes i overensstemmelse med GHG-protokollen. Foreløbig er det kun delvist muligt at opgøre sine Scope 3 emissioner i beregneren ved at foretage en beregning af emissioner fra ansattes forretningsrejser samt, i det omfang virksomheden har tal for det, lægge øvrige scope 3 emissioner til.

Læs mere om GHG-protokollen og scope 1, 2 og 3 på www.klimakompasset.dk

3.6.5 Human Right Compliance Assessment – Quick Check

Quick Check er et webbaseret værktøj til at vurdere i hvilket omfang en virksomhed lever op til de mest fundamentale internationale standarder for menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder. Human Rights Compliance Assessment Quick Check er udviklet af Institut for Menneskerettigheder i samarbejde med IFU/IØ og DI for at give virksomheder og investeringsfonde et komprimeret og præcist værktøj til vurdering af menneskerettighedsspørgsmål med relevans for virksomheder. LO har endvidere støttet en trykt dansk udgivelse af værktøjet. Værktøjet vil blive lanceret i en revideret og mere omfattende udgave i løbet af 2009.

Link:

http://www.humanrightsbusiness.org/pdf_files/Quick%20Check%20English%20.pdf

3.6.6 Det Sociale Indeks

Værktøjet Det Sociale Indeks har fokus på socialt ansvarligt arbejdsmiljø og stiller skarpt på dialog mellem ledere og medarbejdere som værktøj til at opnå et bedre socialt engagement på arbejdspladsen. Gennem en tilslutningsordning kan virksomheden synliggøre, at der arbejdes systematisk med forebyggelse, fastholdelse og rekruttering. Det gøres gennem en aktiv stillingtagen til, hvad virksomheden vil, gør og får ud af at arbejde med social ansvarlighed.

Værktøjet Det Sociale Indeks er gratis at benytte og udarbejdet for Beskæftigelsesministeriet og Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Link: www.detsocialeindeks.dk

3.6.7 Bæredygtige indkøb

Bæredygtige indkøb vinder mere og mere indpas inden for den private sektor. Flere virksomheder har erfaret, at der kan være store miljøforbedringer samt profileringsmæssige og økonomiske gevinster at hente ved at arbejde strategisk med bæredygtige driftsindkøb. Desuden kan arbejdet med en proaktiv bæredygtig leverandørstyring tilføre virksomhedens generelle miljøarbejde en ekstra dimension. Læs mere om hvordan man kommer i gang med bæredygtige driftsindkøb på www.gronindkobsportal.dk eller gå ind på www.miljovejledninger.dk for at få hjælp til, hvilke produktspecifikke miljøkrav professionelle indkøbere kan stille. Her stiller Miljøstyrelsen 46 produktspecifikke miljøvejledninger til rådighed.

3.6.8 EU-Blomsten og Svanen

Det nordiske miljømærke Svanen og det europæiske miljømærke Blomsten er officielle miljømærker med kriterier for miljø, sundhed og kvalitet. En lang række produkter kan mærkes med Blomsten eller Svanen – lige fra dagligvarer, langvarige forbrugsgoder som møbler og computere til serviceydelser. Kravene udformes ud fra en vurdering af varegruppens miljøbelastning fra vugge-til-grav. Det vil sige at miljøbelastningen bliver vurderet fra råstofferne til varerne udvindes og til varerne kasseres. Kravene revideres hvert tredje år for at sikre, at varerne fortsat udvikles i en miljøvenlig retning. Blomsten og Svanen er en frivillig ordning for producenter. Arbejdet med miljømærkerne varetages af Miljømærkesekretariatet og ledes af Miljømærkenævnet og Miljøstyrelsen. Miljømærkesekretariatet har sin egen hjemmeside www.ecolabel.dk.

3.6.9 FSC og PEFC – bæredygtigt træ

FSC (Forest Stewardship Council) og PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) er internationale mærkningsordninger for bæredygtigt skovbrug. Det er muligt både at certificere skovdriften samt at sporbarhedscertificere producenterne i resten af produktionskæden. Se mere på www.fsc.dk og på www.pefc.dk

3.6.10 Center for aktiv beskæftigelsesindsats (CABI)

CABI er et selvejende videns- og formidlingscenter under Beskæftigelsesministeriet baseret på faglig uafhængighed. Målet er at øge rummeligheden på arbejdsmarkedet. CABI samler og spreder værktøjer, metoder og erfaringer, som skaber rum på arbejdsmarkedet for udsatte grupper.
www.cabiweb.dk

3.6.11 The Business Principles for Countering Bribery

The Business Principles for Countering Bribery er et værktøj udviklet af Transparency International til brug for virksomheder, der ønsker at udvikle, videreudvikle eller forbedre deres anti-korruptionspolitik.

Link: http://www.asce.org/files/pdf/global/tibusiness_principles2.pdf

Transparency International har også udviklet en version af værktøjet, som er tilpasset behovene hos små og mellemstore virksomheder.

Kilder

Lovtidende A: Lov om ændring af årsregnskabsloven

Regeringens handlingsplan for virksomheders samfundsansvar

Guidance on Corporate Responsibility Indicators in Annual Reports (United Nations Conference on Trade and Development)

GRI G3 guidelines

Projekt Overskud med Omtanke

Epinion Capacent undersøgelse for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2008)